Ազգ
Azg
armenian daily
26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 2000 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 234 (2202)

Աշխարհում ԱՄՆ ներկայությունը կլինի ակնհայտ, բայց համեստ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 23 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: ԱՄՆ ընտրված նախագահ Ջորջ Բուշ-կրտսերը հայտարարել է, որ Միացյալ Նահանգները չպետք է այլ երկրների վզին փաթաթեն խնդիրների լուծման իրենց բաղադրատոմսերը: Բուշը վստահ է, որ այդպիսի քաղաքականությունը միայն կնպաստի ազատ առեւտրին ԱՄՆ հաջող մասնակցությանը, այդ թվում՝ արտասահմանյան կապիտալների ավելի ակտիվ ներհոսքին, ինչի կարիքն այժմ ԱՄՆ-ը զգում է՝ հաշվի առնելով նկատելի տնտեսական անկումը: Բուշը հայտարարել է, որ արտաքին աշխարհում ԱՄՆ ներկայությունը պետք է լինի «ակնհայտ, բայց համեստ»:

Ջորջ Բուշ կրտսերը հայտնել է նոր վարչակազմում գլխավոր դատախազի եւ արդարադատության նախարարի պաշտոնի թեկնածուի անունը: Ջանեթ Ռինոյի ժառանգորդն այդ պաշտոնում կդառնա Միսսուրի նահանգի նահանգապետ Ջոն Էշքրոֆթը:

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Մոսկվա-Բաքու. ջերմացման մասին վաղ է խոսել

ՌԴ պաշտպանության նախարար Սերգեեւը երեկ ժամանեց Բաքու եւ ծաղկեպսակ դրեց ղարաբաղյան պատերազմում զոհվածների ծառուղում

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Ադրբեջանի նախագահի արտաքին քաղաքական հարցերի գծով նախկին խորհրդական Վաֆա Գուլուզադեն կարծում է, թե ռուս-ադրբեջանական հարաբերություններում մերձեցում չի դիտվում. «Ինչ մերձեցման մասին կարող է խոսք լինել, երբ ՌԴ-ն ռազմական պայմանագիր ունի Հայաստանի հետ եւ շարունակում է զինել ագրեսորին: Նույնիսկ նախագահ Պուտինի Բաքու կատարելիք այցի նախօրեին, Ադրբեջանի օկուպացված տարածքներ փոխադրում Վրաստանից դուրս բերված ռազմական տեխնիկան: Հարաբերությունների ջերմացման մասին հնարավոր կլինի խոսել, եթե ՌԴ նախագահը հռչակի Ադրբեջանի կամ ամբողջ Կովկասի նկատմամբ երկրի քաղաքականության նոր ուղեգիծ: Սակայն Պուտինը, ինչպես հայտնի է, վերջերս հայտարարել է, որ ՌԴ-ն առնչություն չունի հայ-ադրբեջանական հակամարտության հետ, եւ Մոսկվան կհամաձայնի այն որոշմանը, որին կհանգեն կողմերն իրենք»:

Թերեւս ճիշտ է Գուլուզադեն, որ Գուլուզադեի հետ չհամաձայնել չի կարելի: Մոսկվա-Բաքու հարաբերություններում ջերմացման շուրջ վաղ է խոսել, շատ վաղ: Սակայն, այն, որ երեկ երկօրյա այցով Բաքու ժամանեց ՌԴ ՊՆ նախարար Իգոր Սերգեեւը, իսկ 2001 թ. հունվարի 9-11-ը եռօրյա պաշտոնական այցով Ադրբեջանի մայրաքաղաք կժամանի նախագահ Պուտինը, չենք կարող չդիտարկել ռուս-ադրբեջանական հարաբերությունների մերձեցման ենթատեքստում:

Տես ➧ էջ 2

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Պարտադիր շոու, որ կոչվում է՝ բյուջետային քննարկումներ

Ներկայացված բյուջեն տնտեսական քաղաքականության ծրագիր չի կարող համարվել

ԳՈՌ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Ի սկզբանե ուրվագծվում էր, որ կառավարության ներկայացրած 2001 թվականի բյուջեի նախագիծը ընդունվելու է, որով եւ խորհրդարանը հավանություն է տալու կառավարության հաջորդ տարվա գործունեությանը: «Ազգը» տեղեկացրել է, որ պատգամավորներն առաջարկներով այնքան էլ չէին փայլում, անգամ հնարավորություն ունենալով պոպուլիստական իրենց ողջ հմայքը ներկայացնելու: Բանն այն է, որ նախագիծը որեւէ հնարավորություն չի ընձեռում եկամտային-ծախսային հարաբերակցության մեջ որեւէ փոփոխություն կատարելու: Այսուհանդերձ, հերթական բյուջեն քաղաքական մակընթացությունների առանցքում է, չնայած մակընթացությունները խորհրդարանական մեծամասնության դիրքորոշումը ջրախեղդ անելուց դեռ շատ հեռու են: Պարզաբանում են խորհրդարանական ուժերը.

Տես ➧ էջ 2

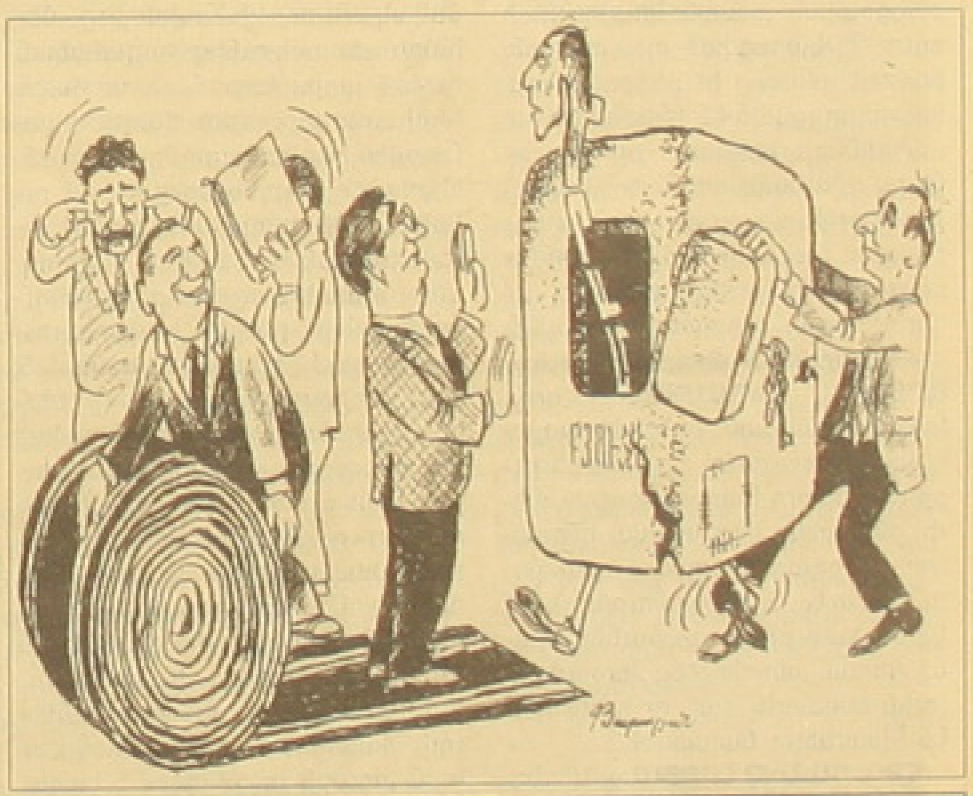

«Քոչարյանը եւ Ալիեւը պատրաստում են խաղաղության գաղտնի համաձայնագիր»

Գրում է ադրբեջանական «Ազադլիգ» օրաթերթը

Նոյեմբերի 30-ին Մինսկում կայացած ԱՊՀ գագաթաժողովում Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահներ Ռոբերտ Քոչարյանն ու Հեյդար Ալիեւը պատրաստել են խաղաղության գաղտնի համաձայնագիր: «Մեդիամաքս» գործակալությունը, հղում անելով «Ազադլիգին», հաղորդում է, թե հակամարտող կողմերը մոտակա 3-5 տարիներին կշարունակեն փոխադարձ վստահության ամրապնդումը եւ միայն դրանից հետո կսկսեն «ադրբեջանական տարածքների ազատման եւ ԼՂ կարգավիճակի» շուրջ բանակցությունները:

«Ազադլիգը»՝ վկայակոչելով Ադրբեջանի նախագահին մոտ կանգնած աղբյուրը, գրում է, որ խաղաղության գաղտնի համաձայնագիրը քննարկել են ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահները դեկտեմբերի 10-11-ին Երեւան եւ Բաքու կատարած այցելությունների ընթացքում:

Խաղաղ համաձայնագիրը պետք է քննարկեն եւ հաստատեն Հայաստանի եւ Ադրբեջանի խորհրդարանները, որից հետո կստորագրեն Քոչարյանն ու Ալիեւը: «Ազադլիգի» կարծիքով, հենց խաղաղության համաձայնագիրը նկատի ունենալով են Եվրախորհուրդն ու ԵԱՀԿ-ն կոչ արել ադրբեջանական ընդդիմությանը դադարեցնել Միլի մեջլիսի աշխատանքների բոյկոտը: Այն փաստը, որ Հեյդար Ալիեւի որդին՝ Իլհամը, զբաղեցրեց Միլի մեջլիսի խոսնակի պաշտոնը, նույնպես կապվում է խաղաղության համաձայնագրի հետ: «Ալիեւը չի ցանկանում որդուն թողնել համաձայնագիրը ստորագրելու պատասխանատվությունը, այս ձեւով փորձելով նրա համար ճանապարհ հարթել 2003 թ. նախագահ դառնալու», գրում է «Ազադլիգը»:

Մեր կողմից հիշեցնենք, որ հայկական իշխանությունները մեկ անգամ չէ, որ հայտարարել են, թե առանց ժողովրդի հավանությանը ոչ մի համաձայնագիր չի ստորագրվելու ԼՂ հիմնախնդրի կարգավորման շուրջ:

ՏԱՐԱԾՔ

Ալիեւը կթողնի՞ նախագահի պաշտոնը

ԲԱՔՈՒ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ադրբեջանական «Ենի մուսավաթ» ընդդիմադիր թերթը կանխատեսում է, թե 2001 թվականին Ադրբեջանում կանցկացվեն նախագահական ու խորհրդարանական նոր ընտրություններ: Ըստ թերթի, դա պայմանավորված է նրանով, որ Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը պատրաստվում է թողնել նախագահի պաշտոնը:

Շեւարդնաձեն հրաժարական տալու նշաններ չի զգում

ԹԲԻԼԻՍԻ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն հայտարարել է, թե չի պատրաստվում հրաժարական տալ: Դեկտեմբերի 25-ին տեղի ունեցած ճեպազրույցի ընթացքում մեկնաբանելով Վրաստանի մի շարք քաղաքական գործիչների այն հայտարարությունները, թե նախագահը պետք է հրաժարական տա, Էդուարդ Շեւարդնաձեն ասել է. «Այդ հարցում հարկավոր է հաշվի առնել երկու հանգամանք: Նախ, ժողովուրդն ինձ ընտրել է՝ հաշվի առնելով իմ տարիքը, հնարավորություններն ու փորձը, եւ երկրորդ, ես ինքս պետք է համոզվեմ, որ սպառել եմ իմ ներուժն ու հնարավորությունները, սակայն ես առայժմ նման նշաններ չեմ զգում»:

Գերմանիայում մի թուրք գնդակահարել է 6 թուրքի

ԲԵՌԼԻՆ, 23 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: 24-ամյա մի թուրք Գերմանիայի քաղաքներից մեկում գնդակահարել է 6 հոգուց բաղկացած մի ընտանիքի: Այնուհետեւ հանցագործն ինքը հանձնվել է ոստիկանությանը: Շարժառիթ է հանդիսացել երկու թուրք ընտանիքների միջեւ վենդետան: Գերմանիայում 2 մլն թուրք է ապրում, որոնք ժամանել են ժամանակավոր աշխատանքի համար: Նրանց զանգվածային ներգաղթը սկսվել է 1960-ական թթ-ին:

Հռոմի պապը ընդդեմ բռնության եւ աբորտի

ՀՌՈՄ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Պետք է վերջ տալ պատերազմներին ու բռնությանը, ամենաաղքատների՝ կանանց ու երեխաների ճնշմանը, այսօր ավանդական Ծննդյան պատարագի ժամանակ ասել է Հռոմի Հովհաննես Պողոս Երկրորդ պապը: Ըստ ՌԵՅԹԵՐ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, ելույթ ունենալով տասնյակ հազարավոր հավատացյալների առջեւ, որոնք այսօր հավաքվել էին Վատիկանի Սբ. Պետրոսի հրապարակում, նա նաեւ կոչ արեց «հրաժարվել մարդու բնությունն այլասերող այնպիսի մեղքերից, ինչպես աբորտները եւ էվթանազիան»:

Հովհաննես Պողոս Երկրորդն առաջին անգամ Ծննդյան տոների ուղերձով հանդես էր գալիս անմիջականորեն հրապարակից: 80-ամյա հովվապետը, որը հոգնած տեսք ուներ, այդուամենայնիվ, ուժ գտավ օրհնել իր հոտը 60 լեզուներով:

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Խուճապը պարտության նշան է, թե՞ ջղագրգռության

Շարունակվեց մարտի 22-ի գործով դատավարությունը

ՆԵՐՍԵՍ ԱՐՇԱԿՅԱՆ
Ստեփանակերտ

Չորսօրյա ընդմիջումից հետո դեկտեմբերի 25-ին Ստեփանակերտում վերսկսվեց մարտի 22-ի գործի դատավարությունը: Հետաձգման պատճառն, ըստ էության, ամբաստանյալ Սամուել Աղաջանյանի ֆիզիկական կազդուրումն էր, սակայն օրվա դատական նիստը նշանավորվեց այլ անակնկալներով:

Նիստի սկզբում փաստաբան Ժուդեքս Շաքարյանը փորձեց հանդես գալ գլխավոր դատախազին բացարկ հայտարարելու միջնորդությամբ: Դատավոր Մ. Ալեքսանյանն արգելեց նրա այս նախաձեռնությունը: Ավելին, կշտամբեց վերջինիս հայաստանյան լրատվամիջոցներում ապակողմնորոշիչ նյութեր հրապարակելու համար:

Ի նշան բողոքի, Ժուդեքս Շաքարյանը լքեց դատարանի դահլիճը, սակայն հայտարարված ընդմիջումից հետո վերադարձավ զղջացողի տեսքով:

Անցնելով դատաքննությանը, դատարանը հարցաքննեց ամբաստանյալ եղբայրներ Գառնիկ եւ Վալերի Ծատրյաններին: Գ. Ծատրյանի ցուցմունքը սուտ համարելով, ամբաստանյալ Արարատ Մուսայելյանը վկայակոչեց Սամուել Աղաջանյանին: Ամբողջ դատավարության ընթացքում առաջին անգամ դատարանում խոսեց Սամուել Աղաջանյանը: Վերջինիս ցուցմունքը կարճ էր, պարզապես ժխտեց Գառնիկ Ծատրյանի ցուցմունքը:

Երկու հարցաքննություններից հետո կրկին միջամտեց փաստաբան Ժուդեքս Շաքարյանը: Նա հայտարարեց, որ ընդմիջման ժամանակ տուժող Սերգեյ Սարգսյանը, որն առողջական վիճակի պատճառով առաջին անգամ էր դատարանի դահլիճ ներկայացել, հայհոյել է իրեն: Ծագեց վիճաբանություն, որին խառնվեց նաեւ ամբաստանյալ Սամվել Բաբայանը:

Տես ➧ էջ 2

Պարտադիր շոու, որ կոչվում է բյուջետային քննարկումներ

Սկիզբը էջ 1

«Օրինաց երկիր», ԱՐԹՈՒՐ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ. «Բյուջեի հիմքում չկան ոչ ռազմավարական հեռանկարային եւ ոչ էլ մարտավարական ընթացիկ ծրագրեր, որոնք կոչված կլինեն ապահովելու մեր տնտեսության զարգացումը: Ինչպիսի՞ երաշխիքներ են ապահովվում այդ զարգացման համար, ո՞վ է պատասխանատվություն կրում բյուջեն ծախսելու համար: Ինչու է այս բյուջեն 10 մլրդ-ով պակաս նախորդից, եւ ո՞րն է տրամաբանությունը. տարին տարվա վրա պետք է զարգանա՞նք, թե՞ հետընթաց ապրենք: Ինչո՞ւ եկամուտներն արհեստականորեն նվազեցնելու ճանապարհով կրճատվում են հատկապես սոցիալական եւ առողջապահության ծախսերը: Ի՞նչ տրամաբանությամբ է բարձրացվում ոռոգման ջրի սակագինը, երբ գործող սակագնով վճարումները չեն գերազանցում 30-40 տոկոսը: Սրանք հարցեր են, որոնք պատասխաններ չունեն: Մեր խմբակցության առաջարկությունների շուրջ ներկայացված պատասխանների թե բնույթը եւ թե բովանդակությունը լցված են ընդգծված քամահրանքով: Խմբակցությունը, ելնելով այս նկատառումներից, կողմ չի քվեարկելու այս բյուջեին եւ կոչ է անում կառավարությանը մինչեւ երկրորդ ընթերցում վերանայել իր դիրքորոշումը, որը դատապարտելի է:

«Իրավունք եւ միաբանություն», ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. «Եզրակացությունն այն է, որ ներկայիս կառավարությունը, ի տարբերություն նախորդ կառավարությունների, ընդամենը վեց ամսվա ընթացքում կարողացավ բոլորիս համոզել, որ սնանկ է»: Այսպես բնութագրելով կառավարության գործունեությունը Գեղամյանը փորձեց վերջում բոլորին ենթադրել տալ, որ իրենք դեմ են քվեարկելու նախագծին:

ՀՅԴ, ԴԱՎԻԹ ԼՈՔՅԱՆ. «Անընդհատ ասվում է, թե բյուջեն հաշվապահական փաստաթուղթ է եւ իր մեջ չի պարունակում քաղաքական մաս: Մեր խմբակցությունն այս մոտեցումը չի ընդունում: Ափսոսում եմ, որ մեր այս տարվա բյուջեում բացարձակապես զարգացման ուղղություն նույնիսկ չի ակնկալվում: Կառավարությունը փորձում է 2001-ի բյուջեն կատարել 100 տոկոսով: Որն է դրա երաշխիքը: Եթե հիշում ենք 2000 թ. բյուջեի հաստատումը, նույնպիսի վստահություն կառավարությունն էլի ներկայացնում էր: Հանրապետությունում վարչարարական մեխանիզմների հստակ բացակայություն կա, կառավարման մոդելի ոչ հստակ գործունեություն, որոնք եւ բերում են բյուջեի թերակատարմանը: Մեր դիրքորոշումը բյուջեի քվեարկության շուրջ չենք հստակեցրել, բայց խմբակցությունն ուշադրություն է դարձնելու մեր այն առաջարկին, որ եռամսյակը մեկ բյուջեի կատարողականը պետք է քննարկել եւ դրա հիման վրա կառավարության նկատմամբ համապատասխան վերաբերմունք ցուցաբերել:

«Հայաստան», ՄՅԱՍՆԻԿ ՄԱԼԽԱՍՅԱՆ. «Բյուջեի կատարման ամենակարեւոր հիմնախնդիրը մեր խմբի տեսանկյունից քաղաքական դաշտի կայունացումն է, արտաքին հավասարակշռված քաղաքականության իրականացումը: Բոլոր տնտեսվարող սուբյեկտները պետք է ունենան մեկ ընդհանուր տանիք, օրենսդրական դաշտ: Պետք է կառավարության երկարատեւ գործունեության խնդիր լուծվի: Կառավարությունը պետք է իմանա, որ գոնե 4-5 տարի աշխատելու է, որպեսզի ներկայացնի ծրագիրը եւ դրա համար կրի պատասխանատվություն: Բյուջեի չկատարման համար ոչ մի կառավարություն, ոչ մի անդամ պատասխանատվություն չի կրել: Ընդհակառակը, կառավարության առանձին անդամներ շարունակել են աշխատել հաջորդ կառավարություններում: Այս դիտողություններով «Հայաստան» պատգամավորական խումբն աջակցելու է կառավարությանը եւ հնարավորություն է տալու, որ ինքը կարողանա իր առջեւ դրված խնդիրներին լուծում տալ»:

«Կայունություն», ՎԱՐԴԱՆ ԱՅՎԱԶՅԱՆ. «Փորձում ենք ինչ-որ կանխատեսումներ անել, որոնք, իմ խորը համոզմամբ, պարզապես զավեշտալի են: Բյուջեն ամեն դեպքում դառնալու է քաղաքական փաստաթուղթ, որը բովանդակային առումով քաղաքական որոշումների արդյունքում պետք է կայանա: «Կայունությունն» իր քաղաքական որոշումը դեռ չի կայացրել: Ներկայացրել ենք առաջարկներ: Դրանց հանդեպ կառավարության համարժեք պատասխաններից կհետեւի մեր վերաբերմունքը»:

«Միասնություն», ԳԱԼՈՒՍՏ ՍԱՀԱԿՅԱՆ. «Մենք առաջարկություններ ունենք, որոնց մի մասը, կարծում ենք, ընդունելի կլինի, քանի որ կատարված վերլուծությունները շատ հիմնավոր են: Գտնում ենք, որ այս բյուջեն ոչ միայն իրատեսական է, այլ իր ներսում ունի նաեւ զարգացման հեռանկար: Այս տարիների ընթացքում առաջին անգամ այդ կանխատեսումն ունենք, եւ դա հարկային այն քաղաքականության շնորհիվ, որն առաջին ընթերցմամբ հաստատեց խորհրդարանը: «Միասնությունը» քննարկել է բյուջեի հարցը եւ մեծամասնությամբ հետամուտ է լինելու ներկայացված առաջարկներին: Մենք մեր դրական դիրքորոշումն ենք հայտնում նախագծի շուրջ»:

Կանոնակարգի համաձայն ԱԺ-ն, իր առաջարկությունները կառավարությանը ներկայացնելու եւ գործադիր իշխանության շրջանակներում նախագծի շուրջ հստակեցման նպատակով չորսօրյա ընդմիջման գնաց: Խորհրդարանական խումբ-խմբակցությունների դիրքորոշումներից կարելի է հստակ ուրվագծել, որ անգամ եթե քվեարկությունը տեղի ունենար, այդ պահին անցնելու էր, չնայած քաղաքական որոշ ուժեր իրենց վերջնական կողմնորոշումը թողնում էին այն պահին, երբ կառավարությունն իր վերաբերմունքը կդրսեւորի ներկայացված առաջարկների հանդեպ: Ամեն ինչ պարզ կդառնա դեկտեմբերի 29-ից հետո:

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Մոսկվա-Բաքու. ջերմացման մասին վաղ է խոսել

Սկիզբը էջ 1

Մասնավորապես, ՀՀ քաղաքական շրջանակներում այն տեսակետն է գերիշխում, թե Մոսկվա-Բաքու հարաբերությունների խորացումը կվնասի Մոսկվա-Երեւան ռազմավարական համագործակցությանը: Մեզ առաջին հերթին մտահոգում է՝ չլինի՞ Մոսկվան ԼՂ խնդրում որդեգրի ադրբեջանամետ դիրքորոշում, մանավանդ, երբ Հեյդար Ալիեւը հակամարտության լուծման բանալին վերջին ամիսներին փնտրում է ո՛չ Վաշինգտոնում, ո՛չ Փարիզում, այլ միայն եւ միայն Մոսկվայում: Ռուսաստանի դիրքորոշումն այս հարցում հստակ է. Մոսկվան կհամաձայնի այն որոշմանը, որին կհանգեն հակամարտող կողմերն իրենք: Ուշադրություն դարձնենք՝ Պուտին-Քոչարյան սեպտեմբերյան հանդիպման ընթացքում ԼՂ հարցը չի քննարկվել որպես կարեւորագույններից, Ադրբեջանի արտգործնախարար Գուլիեւի՝ Մոսկվայում բարձր մակարդակով հանդիպումներում եւս ԼՂ հարցը առաջնային չի եղել, երեկ Բաքվում Իգոր Սերգեեւն ադրբեջանցի պաշտոնյաների հանդիպումներում պարզապես շոշափել է այն, Նախագահ Պուտինը եւս Բաքու այցելության օրերին չի սեւեռվի ղարաբաղյան թեմայի վրա: Պիտի ընդունել, որ Ռուսաստանը Ադրբեջանին մերձենալու ակնարկություններով փորձում է լրացնել այն վակուումը, որ ստեղծվել էր ռուս-ադրբեջանական հարաբերություններում Նախագահ Ելցինի գահակալության տարիներին:

Իգոր Սերգեեւի գլխավորած բարձրաստիճան զինվորականներից կազմված պատվիրակությանը, որը երեկ ծաղկեպսակ դրեց ղարաբաղյան պատերազմում սպանված զինվորների ծառուղում, ընդունել են Նախագահ Ալիեւը, վարչապետ Ռասիզադեն, խորհրդարանի խոսնակ Ալեսկերովը, պաշտպանության նախարար Աբիեւը: Բանակցություններում քննարկման գլխավոր թեման կլինի Գաբալայի ռադիոլոկացիոն կայանի ճակատագրի հարցը: Վարչապետ Ռասիզադեի խոսքերով, ռադիոլոկացիոն կայանը վարձակալությամբ կտրվի Ռուսաստանին: Ի դեպ, ինչպես պնդում են փորձագետները, եթե 1992 թ. Բաքուն Գաբալայի կայանին տար ռուսական ռազմական կայանի կարգավիճակ, ապա անցնող ութ տարիներին կստանար 180 մլն դոլար: Սակայն այն ժամանակ Բաքուն նման քայլի չէր գնա, քանզի որդեգրել էր ընդգծված արեւմտամետ դիրքորոշում, եւ ռուսական ռազմակայանի ներկայությունը Ադրբեջանի տարածքում հակասում էր Ադրբեջանի արտաքին քաղաքականության գծին:

Ըստ էության, Գաբալայի կարգավիճակի շուրջ պայմանավորվածությունը երկընտրանքի առաջ է կանգնեցնում պաշտոնական Բաքվին: Մի կողմից Ադրբեջանի իշխանությունները ցանկություն են հայտնում Ապշերոնում տեղակայել ՆԱՏՕ-ի ռազմակայաններ, մյուս կողմից՝ փաստաթղթերով ամրագրում, որ երկրի տարածքում գործում է ռուսական ռազմակայան: Այսինքն, Բաքուն, դեռեւս չհստակեցնելով երկրի արտաքին քաղաքականության առաջնահերթությունները, փորձում է դուր գալ ե՛ւ Մոսկվային, ե՛ւ Արեւմուտքին: Ուշադրություն դարձրեք. Իգոր Սերգեեւի եւ Վլադիմիր Պուտինի Ադրբեջան այցելության նախօրեին պաշտպանության նախարար Սաֆար Աբիեւը «Financial Times»-ին տված հարցազրույցում Ռուսաստանին մեղադրում է ԼՂ-ն եւ մերձակա տարածքները Իրանից եւ Սիրիայից բերված հայերով բնակեցնելու մեջ: Հակառակը, Ադրբեջանի ազգային անվտանգության նախարար Նամիկ Աբասովը նշում է, թե իր գերատեսչությունը տեղեկություններ չունի ԼՂ-ն եւ մերձակա տարածքները հայերով բնակեցնելու մասին: Արտգործնախարար Վիլայաթ Գուլիեւը եվրոպական պետությունների մայրաքաղաքներում ակնարկում է Մոսկվային, թե վերջինս ԼՂ հարցում հայամետ դիրքորոշում է որդեգրել, իսկ Նախագահ Հեյդար Ալիեւն առիթը բաց չի թողնում նշելու, որ ԼՂ հարցի լուծումը միայն Մոսկվան կարող է տալ: Նման հակասական տեսակետները ցույց են տալիս, որ Ադրբեջանը փորձում է բարեկամ լինել ե՛ւ Մոսկվային, ե՛ւ Արեւմուտքին, միգուցե չի կողմնորոշվում դեպի ուր թեքվել: Ըստ իս, Մոսկվան հարցը կլուծի հին հռոմեական ձեւով՝ Ադրբեջանը կհռչակվի Ռուսաստանի բարեկամ եւ դաշնակից: Բայց դրա համար Ադրբեջանը դեռ պետք է ցույց տա Ռուսաստանին իր նվիրվածությունը:

Ինչ վերաբերում է այն փաստին, որ Նախագահ Պուտինի Ադրբեջան առաջիկա այցը «համընկնում է» խորհրդային զորքի Բաքու «ներխուժման» տարեդարձի հետ, եւ նույն օրն իսկ Ռուսաստանի Նախագահը պատրաստվում է ծաղկեպսակ դնել «ներխուժման զոհ ադրբեջանցիների» հուշարձանին (այնինչ բոլորիս հիշողության մեջ դեռեւս թարմ է, որ այդ զորքը Բաքու մտավ տեղի հայ ազգաբնակչությանը լրիվ բնաջնջումից փրկելու կարգախոսով), կանդրադառնանք հետագայում եւ կքննարկենք դրա նշանակությունը Հայաստան-Ռուսաստան հարաբերությունների համատեքստում:

«Կայունություն» խումբը նվազեց 9 անդամով

Ազգային ժողովի «Կայունություն» պատգամավորական խումբը, որը կազմված է մեծամասնական ընտրակարգով ընտրված պատգամավորներից, նվազեց 9-ը անդամով: Խմբում իրենց գործունեության կասեցման դիմումով հանդես եկան ինը պատգամավորներ. խմբի քարտուղար Կարեն Կարապետյան, Տարոն Սահակյան, Հակոբ Հակոբյան (43-րդ ընտրատարածք), Վրեժ Շահգելդյան, Պարույր Կարապետյան, Հարություն Սուրադյան, Գրիգոր Սաղաթյան, Հովհաննես Հովհաննիսյան, Վահագն Գրիգորյան: Չնայած խմբից նշված պատգամավորների դուրս գալուն, «Կայունությունը» լուծարման խնդիրներ չունի եւ խմբի ղեկավար Վարդան Այվազյանի խոսքերով, «Կայունություն» պատգամավորական խումբը կա եւ գործում է: Կան որոշակի տարաձայնություններ օրենսդրական դաշտի վերաբերյալ մոտեցումներում: Ամեն մեկն իր գաղափարախոսությունն ունի: Որոշակի փոփոխությունների պարագայում յուրաքանչյուր պատգամավոր փորձում է իր հետագա գործունեությունը տեսնել ըստ իր ցանկության: Խումբը վերաբերում է նաեւ այն պատգամավորներին, որոնք որոշակի կուսակցական պատկանելություններ չունեն: Եվ երբ վաղվա ԱԺ-ի ձեւավորման սկզբունքներն են փոխվում, կտրուկ մեծանում է համամասնականի թվաքանակը, գոյություն ունի քաղաքական ճեղքումների խնդիր, նման վիճակներ ստեղծվում են: Եթե որեւէ մեկը կցանկանա դուրս գալ կամ մտնել խումբ, խնդիր չկա»:

Ինչպես քանակապես կրճատված «Կայունությունը», այնպես էլ խումբը լքած պատգամավորները ոչ մի մեկնաբանություն իրենց քայլերի շուրջ չեն տալիս, այդ թվում նաեւ թե արդյոք ԱԺ շրջանակներում նոր խումբ է ստեղծվում, ինչի մասին խոսվում էր դեռ անցյալ շաբաթ: Կարելի է միայն ենթադրել, որ խմբի նախկին եւ ներկա պատգամավորների որդեգրած պարտիզանական լռությունը դեպքերի զարգացում է խոստանում:

Գ. Ա.

Խուճապը պարտությա՞ն նշան է, թե՞ ջղագրգռության

Սկիզբը էջ 1

Ստեղծված լարվածության մեջ չդիմացան նաեւ ամբաստանյալ Վարուժան Մելքումյանի ջղերը: Նա կոչ արեց շարունակել դատաքննությունը եւ մատնացույց անելով Սամվել Բաբայանին, ասաց՝ ամեն ոք պետք է պատասխան տա իր արածի համար:

Վարուժան Մելքումյանի այս խոսքերը երեւի վրդովեցրին Սամվել Բաբայանի աներորդուն՝ ամբաստանյալ Էրիկ Փարամազյանին: Նրա կոշտ ռեակցիայի արդյունքը եղավ այն, որ ծեծկռտուք սկսվեց վանդակաճաղերի ետեւում: Երկու թեւերի բաժանված ամբաստանյալները մի իսկական ճակատամարտ էին սանձազերծել ճաղերից անդին:

Դահլիճում թիմավորվեցին նաեւ նրանց հարազատները: Եթե չլիներ հսկող ոստիկանների միջամտությունը, թերեւս, իրավիճակն ավելի շիկանար: Էրիկ Փարամազյանին դատարանի դահլիճից դուրս տարան արյունոտված դեմքով: Դատաքննությունն ընդհատվեց եւ հայտարարվեց ընդմիջում մինչեւ կեսօրվա ժամը 3-ը:

Հետկեսօրին, սակայն դատական նիստը տեղի չունեցավ: Պատճառն, ըստ իս, Սամվել Բաբայանի ջղագրգիռ վիճակն էր: Բաբայանական եւ ոչբաբայանական թեւերի միջեւ դա երկրորդ բախումն էր դատավարության ընթացքում: Բայց այս մեկն ընդգծվում է ոչ միայն իր ծավալով ու դաժանությամբ, այլեւ հոգեբանական ճեղքվածքով: Ակնհայտ է Սամվել Բաբայանի անձի նկատմամբ ամբաստանյալների կանխակալ վախի փլուզումը: Ավելին, քանի գնում՝ առավել ընդգծվում է բռնամանքը նախկին շեֆի հանդեպ: Այս պարագայում մարտի 22-ի ահաբեկչության իրական պատկերի ուրվագծերն ավելի պարզորոշ են դառնում: Թերեւս հենց դրանով է պայմանավորված նաեւ գլխավոր ամբաստանյալի պաշտպան Ժուդեֆս Շահարյանի աննախադեպ խուճապայնությունը:

Թվում է, պաշտպանական կողմի խուսանավման տակտիկան, որով անընդհատ ձգձգում էր դատավարությունը, այլեւս սպառել է իրեն: Եթե այս խուճապայնությունը շարունակվի, ապա, անտարակույս, դատավարությունը սրընթաց վերջաբան կունենա՝ սկզբունքորեն հաստատելով նախնական համոզմունքները:

Չշտապենք, սակայն, իրադարձություններից առաջ ընկնել, այլ փաստենք մի բան՝ դատավարությունն անվիճելիորեն կտեղափոխվի նոր հազարամյակ:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ժ տարի

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am

Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635

Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221

Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ /հեռ. 529353

Համակարգչային ծառայութիւն /հեռ. 562941, 582483

Apple Macintosh
համակարգչային ծառայութիւն
«Ազգ» թերթի

Յղումը «Ազգին» պարտադիր է

Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ընթացիկ

«ՀԱԳՄ-ում պետք է կատարվի արմատական վերափոխում»

«Միության ղեկավարության փոփոխության մեջ անձի խնդիր չկա», «Ազգին» պարզաբանեց Արսեն Ղազարյանը: Նրա բնորոշմամբ, ՀԱԳՄ ղեկավարության փոփոխությամբ Հայաստանում առաջին անգամ տեղի ունեցավ «քաղաքակիրթ ու եղբայրական իշխանափոխություն»: Ա. Ղազարյանը իրենց կառույցի անցյալ հինգ տարիների ամենահաջող արդյունքը համարում է միության շուրջ

հանգուցյալ Թելման Տեր-Պետրոսյանը) այն ժամանակ բացատրվում էր հետեւյալ կերպ՝ Լ. Տեր-Պետրոսյանը փորձում է փոխել իր սոցիալական հենարանը՝ ՀՀՇ-ից ՀԱԳՄ: Նա ինքը այդ նույն համագումարում հստակ շեշտեց. «Ես այս կազմակերպության մեջ տեսնում եմ այն քաղաքական ուժերի կայուն, հզոր սոցիալական հենարանը, որոնք դավանում են դեմոկրատիայի ու ազատականության գաղափարը»:

Նշենք նաեւ, որ այն ժամանակ միության խորհրդի 70 անդամներից մարդկանց, նույնիսկ հակառակ շահեր ունեցողներին: Ճիշտ է, պրն Վարդանյանի երազած 30 հազար կայացած բիզնեսմեն Հայաստանն այդպես էլ չունեցավ, բայց հինգ տարիների ընթացքում հայաստանցի շատ բիզնեսմեններ նաեւ միության գործունեության շնորհիվ կարողացան ինքնակազմակերպվել ու դառնալ առավել գրագետ, ներկայանալի, հանդես գալ նոր դեմքով: Այսօր արդեն խոշոր տրամաչափի նման բիզնեսմեններին կարելի է հաշվել ոչ թե մատների վրա, այլ՝ տասնյակներով:

Քաղաքակիրթ ու եղբայրական իշխանափոխություն ՀԱԳՄ-ում

ՀԱԳՄ-ի խորհուրդը, որի մեջ մտնում են ՀՀ ամենախոշոր 80 հարկատուները, ուզում է դառնալ որակապես նոր միություն

Օրերս ՀՀ արդյունաբերողների եւ գործարարների միության խորհրդի որոշմամբ փոխվեց ՀԱԳՄ ղեկավարությունը՝ հանձին միության նախագահ Արամ Վարդանյանի: Մինչեւ եկող տարվա մարտին սպասվելիք երրորդ համագումարը, ՀԱԳՄ-ն ժամանակավորապես կղեկավարեն «Ապավեն» ընկերության նախագահ Արսեն Ղազարյանն ու նրա 4 տեղակալները՝ Քրիստ Փիլոյանը («Պլաստիկ» ՓԲԸ նախագահ), Լեւոն Պողոսյանը («Մշակի» տնօրեն), Էդվարդ Մովսեսյանը («Մովսեսյան» ՍՊԸ նախագահ) եւ Մերուժան Հակոբյանը («Թեքեւարդ» կոնցեռնի նախագահ): Ինչո՞վ էր պայմանավորված այդ փոփոխությունը. արդյոք ՀԱԳՄ-ն ունի նոր ծրագրեր կամ հասարակական կյանքում նոր դերակատարություն ստանձնելու նախաձեռնողականություն, ժամանակը ցույց կտա, բայց որ այս միությունը ներսից որակապես փոխելու միտումներ կային, փաստ է: Ամեն դեպքում, ՀԱԳՄ խորհուրդը հաշտ ու խաղաղ երեկ երեկոյան հավաքվել էր հերթական նիստի քննարկելու ԱԺ-ում օրենսդրական փոփոխությունների օրինագիծը:

ՀՀ արդյունաբերողների ու գործարարության 90 տոկոսից ավելիի համախմբումը, նրանց միջեւ փոխըմբռնման հաստատումն ու ներքին կոոպերացիայի զարգացումը, ՀԱԳՄ-ի միջոցով արդյունաբերողների ու գործարարների խավի հետ պետության հաշվի նստելը, արտաքին տնտեսական կապերի ստեղծումը: Ամենամեծ բացթողումը նրա կարծիքով այն է, որ միությունը ի վերջո չկարողացավ ստեղծել անհրաժեշտ կառուցվածքներ, շատ թույլ է գործարարների իրավական պաշտպանվածությունը: Հինգ տարիների ընթացքում հնարավոր չեղավ նաեւ իրականացնել կադրերի վերապատրաստում, չկայացավ նաեւ փորձագետների ինստիտուտը, որը պետք է մշակեր կառավարության այլընտրանքային ծրագրերը: Իսկ մինչ այժմ եղած ծրագրերը եղել են դրվագային, կցկտուր բնույթի: ՀԱԳՄ-ն ի սկզբանե կոչված էր պաշտպանելու սեփականատերերի շահերը, մինչդեռ, Ա.Ղազարյանի կարծիքով, կան արդեն կայացած սեփականատերեր, սակայն նրանց դասը, որպես ամբողջական միավոր չի կայացել:

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի սոցիալական հենարանից մինչեւ կայացում

Մեր կողմից ավելացնենք ու հիշեցնենք, որ ՀԱԳՄ-ն ստեղծվել է 1996 թվականի մարտի 23-ին՝ ՀՀ նախկին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի գործուն մասնակցությամբ: Էքսնախագահի ակտիվությունը միության ստեղծման գործում (նախաձեռնողներից մեկը նրա եղբայրն էր՝ ԱԺ «Բարեփոխումներ» խմբի ղեկավար

ընդամենը 10-ն էին մասնավոր ձեռնարկատերեր ու գործարարներ: Այսօր արդեն իրավիճակը այլ է, միության խորհրդի գերակշիռ մասը մասնավոր բիզնեսի ներկայացուցիչ է, եւ, բնականաբար, սպասելիքներն ու պահանջներն էլ ՀԱԳՄ-ից՝ այլ:

Արդարության դեմ չմեղանչելու համար պետք է արձանագրենք նաեւ՝ այն հիմնական նպատակները, որ դրել էր ՀԱԳՄ-ն իր առջեւ, այնուամենայնիվ, կատարել է: «Միությունը առաջիկայում իր կարեւորագույն խնդիրն է համարում նպաստել Հայաստանում միջազգային չափանիշներով արդյունաբերական ձեռնարկությունների զարգացման միջավայրի ստեղծումն ու մեր հասարակության սոցիալ-տնտեսական խնդիրների լուծմանը գործուն մասնակցությունը», ասվում էր ՀԱԳՄ առաջին հայտարարությունում:

Հավելենք նաեւ, որ ՀԱԳՄ-ն, ստեղծվելով նախկին իշխանությունների կողմից, լինելով նրա հենարանը, աստիճանաբար կարողացավ դուրս գալ այդ կարգավիճակից (ի դեպ, բավականին սահուն ձեւով) ու դառնալ պետության տնտեսական գործունեությանը ակտիվորեն մասնակցող մի կառույց: Այս հարցում չի կարելի ուրանալ նաեւ նրա առաջին նախագահի դերը: Նաեւ նրա վաստակն էր, որ 98-ի իշխանափոխության ժամանակ ՀԱԳՄ-ն իր «կնքահայրերի» հետ ասպարեզից չհեռացավ: Լինելով բարեհամբույր ու առանց ամբիցիաների անձնավորություն (գնահատելի է մամուլին մեծ կարեւորություն տալը)՝ Արամ Վարդանյանը կարողացավ մեկ «տանիքի» տակ հավաքել տարբեր նախասիրությունների ու սկզբունքների

Նշենք նաեւ, որ ՀԱԳՄ ղեկավարի փոփոխության մասին խմորումները սկսվել էին դեռեւս այս տարվա փետրվար ամսից, սակայն նոր նախագահի առավելագույնս հարմար թեկնածուի բացակայության պատճառով անընդհատ հետաձգվում էր: ՀԱԳՄ շրջանակների հետ զրույցներից պարզեցինք, որ բոլոր թեկնածուներն էլ մտավախություն են ունեցել, թե այդպիսով կարող է տուժել սեփական բիզնեսը, թերեւս աչքի առաջ ունենալով Ա. Վարդանյանի օրինակը, որի ղեկավարած գործարանը՝ «Տրանզիստորը», թերեւս ավելի շատ կշահեր, եթե նրա վրա չդրվեր միանգամայն նոր կառույցի ղեկավարի պատասխանատվությունը: «Տրանզիստորի» օտարերկրյա ներդրումների ներգրավման փորձերը միայն այս տարի հաջողվեցին, երբ նրա մի մասը մասնավորեցվեց: Միության արդեն նախկին նախագահը, թերեւս, ավելի ազատ կլինի զբաղվելու սեփական գործարանի հետագա ճակատագրով: Ընդհանրապես, պետք է նշել, որ ՀԱԳՄ ղեկավարության փոփոխությունը թերեւս ժամանակի թելադրանքն էր ու բնական, քանի որ ինքը՝ Ա. Վարդանյանը, բազմիցս հայտարարել էր, որ ցանկացած պաշտոնյայի՝ սկսած վարչապետից ու նախարարից պետք է հնարավորություն տալ գոնե հինգ տարի աշխատելու՝ սկսած ծրագրերը մինչեւ վերջ հասցնելու ու որոշակի արդյունքներ ունենալու համար: Իսկ ՀԱԳՄ անցյալ հինգ տարիների արդյունքները, ճիշտ է, քիչ են ու անբավարար, սակայն անուրանալի փաստ:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՔՈՅԱՆ

ՏՐԱՆՍՊՈՐՏ

Երեւանից Աբովյան «կարաս պառկած էլ գնաս»

Թիվ 131 երթուղային տաքսին Աբովյան քաղաքից Երեւան է հասնում 20 րոպեում: Սակայն եթե ուզում եք ժամանակին տեղ հասնել, պետք է նկատի ունենաք, որ մոտ մեկ ժամ կանգառում սպասելու եք, հաշվելու, թե քանի երթուղային անցավ, որովհետեւ նստելու տեղ չի լինում, իսկ ընդունված ձեւով՝ «ոտի վրա» չեք ուզում Երեւան հասնել: Չգիտես ինչու, Հայաստանում բնական է հա-

նի 131 անցավ, ինչպես նաեւ հույս փայփայում, որ հաջորդ 131-ի մեջ նստելու տեղ կլինի: Եվ քանի որ 20:30-ից հետո շատ հաճախ 131 համարի երթուղային չի լինում, մարդիկ ստիպված հասնում են մետրո «Բարեկամություն»՝ 150 համարի երթուղով (շուրջերկրյա ճանապարհորդություն կատարելով) Աբովյան հասնելու համար: Սակայն 150 համարը նույնպես շատ վատ է աշխատում: Նախ

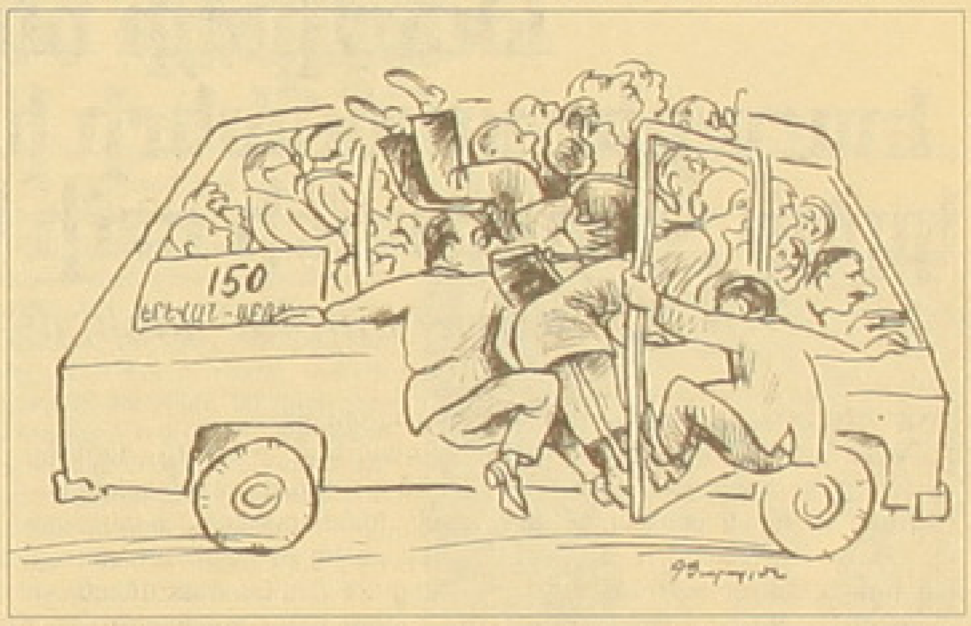

մարվում երթուղային տաքսի բարձրանալը՝ նստելու տեղ չլինելու դեպքում, կուչ եկած, նստածների շնչին կանգնած երթեւեկելը: Նման իրավիճակում անհասկանալի է դիսպետչերների գոյությունը: Աբովյան քաղաքի առաջին իսկ կանգառներից ուղեւորներով խցկված երթուղայինն իջնում է անհասանելի լինելով մյուս կանգառների ուղեւորների համար: Սակայն դիսպետչերների հոգը չէ, որ կանգառներում մեծ թվով մարդիկ են սպասում: Երբեմն վարորդների նյարդերը չեն դիմանում, եւ նրանք են հակառակ ուղղությամբ անցնող երթուղայինների վարորդներին խնդրում, որ շտապ մեքենա ուղարկեն:

Սակայն Երեւան հասնելուց հետո պետք է մտածեք ետ դառնալու մասին: Դարձյալ նույն վիճակն է: «Այրարատ» կինոթատրոնից «Շրջանային» հասած երթուղայինում նստելու տեղ չի լինում, եւ ուղեւորները, ուզեն թե չուզեն, դիսպետչեր են դառնում՝ հաշվելով, թե քանի րոպեն մեկ քա-

ավելի շատ ներքաղաքային տրանսպորտի դեր է ստանձնել, քան միջքաղաքայինի: Օրվա ցանկացած ժամին նստելու տեղ չի լինում: Ամենազավեշտականն այն է, որ վարորդները կարող են ասել՝ բարձրացեք, «Կոմիտաս» իջնողներ կան: Էլի պետք է չոր եւ անհարմար «զազելի» մեջ «կանգնես», կողքիններին նեղություն տաս, ջարդվելով Աբովյան հասնես: Դեռ մի բան էլ 150-ի վարորդները կարող են ասել. «Բա էդ քանի փող ենք մուծում, կանգնած մարդ չտանե՞նք: Չես ուզում կանգնես, կարաս պառկած գնաս»: Մի բան պարզ է՝ նման իրավիճակը ոչ միայն 131 եւ 150 համարների տերերի վատ աշխատանքի հետեւանք է, այլեւ քիչ վառելիք ծախսելով, ուղեւորների նյարդերի եւ ժամանակի հաշվին փող աշխատելու համար ձեռնտու: Գուցե նման «բարձրակարգ» սպասարկման համար է նաեւ 200 դրամ ուղեվարձը:

Ա. Ս.

Գյումրին կունենա նոր հատակագիծ

Գյումրի քաղաքի նոր գլխավոր հատակագծի կազմման հարցը վաղուց է հասունացել: Վերջին անգամ նման հատակագիծ է կազմվել 88-ի աղետից անմիջապես հետո, արտակարգ պայմաններում, եւ բնական է, որ այսօր այն ոչ միայն չի համապատասխանում քաղաքի զարգացման ներկա պահանջներին, այլեւ ինչ-որ տեղ նույնիսկ խոչընդոտում է: «Հայնախագիծ» ինստիտուտի ճարտարապետական խումբը, Սաշուր Քալաշյանի գլխավորությամբ, ձեռնամուխ է եղել Գյումրու նոր գլխավոր հատակագծի կազմմանը: Ի դեպ, խմբի ղեկավարը նախկինում եղել է քաղաքի գլխավոր ճարտարապետը եւ լավ է պատկերացնում առաջադրված խնդրի ներկա բոլոր բարդություններն ու մյուս անհրաժեշտ մանրամասները:

Պաշտոնական վիճակագրության տվյալներով քաղաքի բնակչության թիվն այսօր 211 հազարից ավելի է, սակայն, ըստ տարբեր մասնագիտական հաշվարկների, այստեղ ներկայումս փաստացի բնակվում է 130-140 հազար մարդ: Նոր գլխավոր հատակագիծն արվում է 250 հազար բնակչի հաշվարկով: Պրն Քալաշյանի հավաստմամբ, մայիս ամսին արդեն այն կներկայացվի քաղաքի համայնքի քննարկմանը:

Գ. Մ.

ԼՂՀ. Խորհրդարանն ընդունեց բերաս օրենքները

ԼՂՀ խորհրդարանի դեկտեմբերի 22-ի նիստն արտահերթ էր: Նախապես ծրագրված 9-ի փոխարեն պատգամավորները քննարկեցին 10 օրինագծեր: Այս վերջինը՝ «Ակցիզային հարկի մասին» օրինագիծն օրակարգ էր մտցվել կառավարության նախաձեռնությամբ:

Քննարկումներից առաջ պատգամավոր Էդուարդ Աղաբեկյանը հայտարարեց «ԺԱՄ» խմբակցությունից իր հեռանալու մասին: Այսպիսով, խորհրդարանական մեծամասնություն կազմող այս խմբակցությունը մեկ անդամով պակասեց:

Եթե օրինագծերի մի մասը պատգամավորները ընդունեցին առանց էական ձգձգումների, ապա՝ «Եկամտահարկի մասին» օրենսդրական փոփոխություններ կատարելու ժամանակ հարկ եղավ խորհրդարանում լսել ԼՂՀ վարչապետ Անուշավան Դանիելյանի պարզաբանումները: Նոր օրենքով եկամտահարկի չհարկվող շեմը 28 հազարից իջեցվում է նվազագույն աշխատավարձի 10 հազար դրամի չափի, իսկ նախկին մինչեւ 30-ի հասնող տոկոսադրույքները փոփոխվում են միասնական հաստատվածչափի 5 տոկոսի: Այս փոփոխությունն, անշուշտ, ազդում է նվազագույն զամբյուղից օգտվող քաղաքացիների շահերի վրա, սակայն կառավարության նախագահը տեղեկացրեց, որ կատարվել են անհրաժեշտ հաշվարկներ եւ մինչեւ 28 հազար դրամ եկամուտ ունեցող քաղաքացիների աշխատավարձի բարձրացման միջոցով փոխհատուցվելու է վնասը: Վարչապետը նշեց, որ այդ բոլորն ուղղված են հարկային բեռի թեթեւացմանը եւ «կնպաստեն տնտեսության զարգացմանը: Օրինագիծը քննարկումներից հետո արժանացավ պատգամավորների մեծամասնության հավանությանը:

Խորհրդարանը կասեցրեց «Ակցիզային հարկի մասին» ԼՂՀ օրենքում նոյեմբեր ամսին կատարված փոփոխությունների 2001 թ. հունվարի 1-ից գործողության մեջ մտնելը:

Ընդունվեց նաեւ «ԼՂՀ Ազգային ժողովի մասին» օրենքն ամբողջությամբ, որի 9-րդ եւ 10-րդ հոդվածները նախորդ նիստի ժամանակ վիճաբանությունների առարկա էին դարձել:

ԼՂՀ խորհրդարանն, ըստ իս, մինչեւ տարեվերջ եւս մի նիստ կգումարի: Քննարկման գլխավոր հարցը, սպասվում է, լինելու է 2001 թ. ԼՂՀ պետբյուջեն:

ՆԱԻՐԵ ԱՐՇԱԿՅԱՆ
Ստեփանակերտ

Ի լուր լրագրողների

Մամուլի ազգային ակումբը եւ ՀՀ արտգործնախարարությունը լրագրողներին հրավիրում են մասնակցելու ՀՀ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանի տարեկան ամփոփիչ մամլո ասուլիսին:

Այն կկայանա այսօր դեկտեմբերի 26-ին, ժամը 13-ին, ՀՀ ԱԳՆ-ում:

ՄԱՄՈՒԼԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿՈՒՄԲ
ՀՀ ԱՐՏԳՈՐԾՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԱԶԳ

Հրապարակություն

Թուրքիայի հետ առեւտրային հարաբերությունների խորացումը խեղդամահ կանի Հայաստանի ոտքի կանգնող տնտեսությունը

«Մինչեւ թուրք մոլլան չասի, ոչ ոք Ստամբուլում հայ չի կոտորի»

Ցեղասպանության բառի գործածումն անգամ զայրացնում է Երեւանից Ստամբուլ մեկնող հայ առեւտրականներին: Մայրաքաղաքի «Կիլիկիա» ավտոկայանում, որտեղից դեպի Թուրքիայի մայրաքաղաք ավտոբուսային կանոնավոր չվերթեր են կազմակերպում թուրքական չորս՝ «Այանոլ», «Այքաչի», «Սահմուդօղլու» եւ «Էմին տուրանս» ընկերությունները, բազմավաստակ առեւտրական տիկին Նվարդը պատրաստ է ինձ եւ ամբողջ աշխարհին համոզել, երդվել իր սասունցի ապուպապերով, թե «թուրքերը հայերին չեն կոտորել», իսկ եթե նույնիսկ կոտորել են, ապա «դրա ժամանակը չէ, մի կտոր հացի փող ենք աշխատում»:

Տիկին Նվարդի պատմելով՝ Ստամբուլում հայաստանաբնակ 10-15 հազար հայեր են հաստատվել եւ ոչ թե 30 հազար, ինչպես պնդում են ոմանք: «Չինականում զբաղվում են առեւտրով: Հայ կանայք հարուստ թուրքերի ընտանիքներում աղախին են, լվացք են անում, ճաշ եփում: Վատ չեն վարձատրվում՝ ամսական 300 դոլար: Ցեղասպանության հարցը բարձրացնելուց հետո թուրք խանումները գները իջեցրին 200 դոլար...»:

Թուրքիա մեկնող հայ առեւտրականները Երեւան-Ստամբուլ ավտոբուսի գնից, որը 45 դոլար արժե, չեն բողոքում: Թանկ չէ նաեւ այցագիրը՝ 15 օրվա համար 10 դոլար, գումարած 20-25 դոլար վրաց մաքսավորներին: Գիշերում են կամ վարձով տներում, կամ ամենաէժան հյուրանոցներում: Հայ առեւտրականները բողոքում են վրաց մաքսավորներից, որոնք մեկ ավտոբուսից գանձում են 1000 դոլար կամ ավելի: «Թուրքիայում հնարավոր չէ հայկական արտադրության որեւէ ապրանք վաճառել: Մի անգամ կոնյակ տարանք եւ մեր գնած գնից կրկնակի էժան վաճառեցինք: Ստամբուլում կոնյակեղենը համեմատաբար թանկ է, 2-3 անգամ ավելի թանկ, քան Երեւանում: Թուրքերը նախընտրում են իրենցը, ունեւորները՝ եվրոպականը», ձեռքը դեպի դատարկ ավտոբուսը պարզելով պատմում է մեկ այլ առեւտրական Հրայրը, չկարողանալով բացատրել, թե ինչու թուրքերը հրաժարվում են հայկական կոշիկից:

Փոխարենը թուրքերը հայերից գնում են, ընդ որում անսահմանափակ քանակությամբ, հայկական կաշի, որից կոշիկ են կարում: «Բայց մեր նման առեւտրականը չի կարող կաշի արտահանել: Դրա վրա թուրքական կողմը ահռելի հարկեր է դրել», ասաց Հրայրը: Թուրքիան Հայաստանից հաճույքով գնում է մետաղի ջարդոն, պղինձ, ալյումին: Հայ առեւտրականների համար վերոնշյալ մետաղների առաքումը եւս անհասանելի է, քանի որ, նախ, Հայաստանում մետաղ չի մնացել, եղածն էլ «բարձր» մարդիկ են արտահանում:

«Կիլիկիա» ավտոկայանում ինձ հետաքրքրում էր՝ ինչպե՞ս են իրենց զգում հայ առեւտրականները Ստամբուլի շուկաներում, փողոցներում, հյուրանոցներում, երբ աշխարհի տարբեր երկրներում քննարկվող եւ ճանաչվող Հայոց ցեղասպանության հարցին Թուրքիան զայրույթով է հետեւում: Պարզվում է, Թուրքիայում հայ առեւտրականներին ոչ ոք «բանի տեղ չի դնում»: Ինչո՞ւ նեղել, ճնշել խեղճուկրակ հայ առեւտրականներին, երբ նրանք Հայաստան են ներկրում թուրքական անորակ ապրանքներ, որոնք Թուրքիայում չեն վաճառվում, իսկ Հայաստանում, պայմանավորված էժան գներով, մեծ պահանջարկ ունեն:

Բացի այդ, ինչպես պնդում է տիկին Նվարդը, «մինչեւ թուրք մոլլան չասի, ոչ ոք Ստամբուլում հայ չի կոտորի»:

Քանի դեռ թուրք մոլլան որոնումների մեջ է, տեսնենք, թե ինչ վնաս են հասցնում թուրքական ապրանքները Հայաստանի նոր-նոր ոտքի կանգնող տնտեսությանը: Պատմական, քաղաքական հարցերը մի կողմ թողնենք, մոռանանք մեր եւ թուրքերի գենետիկ թշնամությունը:

Ինչպես գրել է **«Ազգը»** (20 դեկտեմբեր), «Թուրքիայի ներկայությունը Հայաստանի շուկայում զգալի է» տեղեկություններով լի հոդվածում, Հայաստան-Թուրքիա ստվերային ապրանքաշրջանառությունը 1995 թ.-ից ի վեր տարեկան հասնում է 200 մլն դոլարի: Այսինքն՝ տարեկան 200 մլն դոլար արժողությամբ մաքսանենգ ապրանք է ներկրվում հայկական շուկա: Նախ, ինչպես հայտնի է, մաքսանենգ ապրանքները չեն հարկվում, որի հետեւանքով պետբյուջեն միլիոնավոր դոլարների վնաս է կրում, երկրորդ, որ ավելի էական է, թուրքական ապրանքները այնպես են հաստատվել հայկական շուկայում եւ չհարկվելու պատճառով այնքան էժան են, որ տեղական արտադրության վերականգնման մասին ոչ մի գործարար լուրջ չի մտածում: Թուրքիայից Հայաստան ուղղակի ապրանքներ ներմուծելու դեպքում դրանց գները կիջնեն եւս 30 տոկոսով, ինչը կնշանակի մեր իսկ ձեռքով խեղդամահ անել կենդանության նշաններ ցույց տվող արդյունաբերությունը:

Հայաստանի մաքսային օրենքները թույլատրում են Թուրքիայից Վրաստանի տարածքով երկիր ներկրել ապրանքներ առանց մաքսեր վճարելու, եթե ապրանքի ընդհանուր գումարը չի գերազանցում 500 ԱՄՆ դոլարը: Երեւան-Ստամբուլ ավտոբուսների «ճամպրուկային առեւտրականները» հենց այս ձեւով են աշխատում. յուրաքանչյուրը հայտարարագրում է, թե իր ապրանքը 500 դոլարը չի գերազանցում, իսկ եթե գերազանցում է, ապա վճարում են մաքսավորներին, որոնց ամենամեծ թուլությունը փողի նկատմամբ անտարբեր չլինելն է:

Վերջերս ՀՀ պետեկամուտների նախարարությունը շատ էր զարմացել, երբ Ստամբուլ-Երեւան ուղեւորատար ավտոբուսում Գուգարքի մաքսանենգության դեմ պայքարի վարչության աշխատակիցները հայտնաբերել էին ավելի քան 45 հազար դոլար արժողությամբ ապրանքներ: Ուշագրավը ոչ թե մաքսանենգ ապրանքի հայտնաբերման փաստն էր, այլ այն, որ հայ-վրացական սահմանում բեռը հայտարարագրելուց հետո մաքսային զննման էր ենթարկվել Բագրատաշենի մաքսային աշխատակիցների կողմից, սակայն խոշոր չափի խախտումները դրանից հետո կատարված կրկնակի զննումից միայն հայտնաբերել էին մաքսանենգության դեմ պայքարի վարչության աշխատակիցները: Մի զարմացեք, կրկնակի զննում չէր իրականացվի, եթե մաքսային աշխատակիցները դեպքի մասին տեղյակ պահեին մաքսանենգության դեմ պայքարի վարչության աշխատակիցներին, ավելի պարզ ասած՝ փողեր նրանց հետ կիսեին:

Առեւտրականներով լի Երեւան-Ստամբուլ ավտոբուսը մի քանի րոպեից կշարժվի...

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Առաջնահերթ խնդիրը Թուրքիայի համար Եվրամիությանն անդամակցելը չէ, այլ՝ նրա հետ հարաբերությունների պահպանումը

Այն, որ Թուրքիան ամեն կերպ ձգտում է Եվրամիությանն անդամակցել, ակնհայտ է: Ոչ պակաս ակնհայտ պետք է համարվեն Անդրկովկասում եւ Միջին Ասիայում թուրքական պետության միջոցով գործելու եվրոպական երկրների ձգտումները: Դրանք, սակայն, չեն խանգարում, որ վերջիններս նախապայմաններ առաջարկեն Թուրքիային, պաշտոնական Անկարան հակազդեցություն ցուցաբերի եւ սառեցման եզրին կանգնեն ԵՄ-ի հետ թուրքական պետության հարաբերությունները:

ԵՄ-Թուրքիա հարաբերությունների ընթացքը երբեւէ սահուն չի եղել: Մերձեցման որոշակի փուլում այդ հարաբերություններն ընդհատվել են եւ հետեւել է սառեցումը: Դա պատահական չէ: Թերեւս պայմանավորված է Թուրքիայի նկատմամբ եվրոպական երկրների որդեգրած դիրքորոշումով: Առհասարակ, այդ երկրները խուսափում են Եվրոպայից Թուրքիային օտարել, բայց չեն էլ թույլ տալիս, որ նա անդամակցի ԵՄ-ին: Իսկ թե ինչու Թուրքիան ԵՄ-ի հետ մերթ մերձենում, մերթ հակասությունների մեջ է մտնում: Ինչ վերաբերում է եվրոպական երկրների առաջադրած նախապայմաններին ու հակազդեցության թուրքական դրսեւորումներին, ապա դրանք սառեցման պատրվակ են դառնում:

Ուրեմն, հարաբերությունների սառեցումը լուրջ պատճառներ ունի: Մինչեւ դրանց անդրադառնալը նշենք, որ վերջին անգամ Թուրքիան ԵՄ-ի հետ իր հարաբերությունները 1997-ին Լյուքսեմբուրգում էր սառեցրել: 1999-ին Հելսինկիում, երբ Թուրքիան եվրոպական երկրների կողմից ընդգրկվեց ԵՄ-ի անդամակցության թեկնածու երկրների կազմում: Վերոհիշյալ հարաբերությունները մտան մերձեցման հուն: Ավելին, 2004 թ.-ին ենթադրվում էր ԵՄ-ին Թուրքիայի անդամակցության բանակցությունների սկզբնավորում:

Դեկտեմբերի 7-11-ին Ֆրանսիայի Նիս քաղաքում հրավիրված ԵՄ-ի գագաթաժողովն ու դրան կից համաեվրոպական խորհրդաժողովը, որին անդամակցող 15 երկրների ղեկավարների կողքին մասնակցում էին նաեւ անդամակցության թեկնածու 13 երկրների ղեկավարներ, գերազանցեցին բոլոր ենթադրությունները: Գագաթաժողովում եվրոպական երկրները ոչ [illegible] նախապայմաններ առաջադր[illegible] Թուրքիային, ինչպիսիք են [illegible]րոսի միասնականության վ[illegible]ականգնումն ու էգեյան հարցի կ[illegible]վորումը, այլեւ պահանջեցին, որ նա 2001 թ.-ին թույլատրի քրդերեն լեզվով ռադիո եւ հեռուստահաղորդումների կազմակերպումը, իսկ 2004 թ.-ին քրդերենի ուսուցումը երկրում: Պահանջները հավասարակշռությունից հանեցին թուրքական իշխանություններին: Դրանք, սակայն, քրդական հաղորդումներով կամ քրդերենի ուսուցումով չէին սահմանափակվում: Թուրքիայից միաժամանակ պահանջվում էր պարտադիր լուծել քրդական հարցը՝ ընդ որում PKK-ի հետ բանակցելով:

Բանակցել Թուրքիայի տեսանկյունից նշանակում է պաշտոնապես ճանաչել PKK-ին: Դա, ինչ խոսք, կհանգեցնի երկրում քրդական այդ կուսակցության օրինականացմանը: Այս պայմաններում կստեղծվեն նրա լեգալ գործունեության անհրաժեշտ բոլոր նախադրյալները: Մինչդեռ թուրքերը ոչ միայն չեն հաշտվում քրդական հարցի առկայության հետ, այլեւ ելակետ ընդունելով թուրքական պետության ունիտար կառուցվածքը, որպես առանձին էթնիկ խմբավորում ժխտում են քրդերի գոյության փաստը: Նման մոտեցմամբ միանգամայն տրամաբանական է դառնում, որ թուրքական կառավարությունը մերժի առաջադրվող նախապայմանները, քրդերին առնչվող եվրոպական երկրների պահանջներն առավել եւս: Այսպիսով, հերթական անգամ սառչում են Թուրքիա-ԵՄ փոխհարաբերությունները:

Հարցը, սակայն, հարաբերությունների սառումը չէ, այլ առաջիկա 10 տարում Թուրքիային ԵՄ-ի հետ անդամակցելու բանակցություններից զրկելու եվրոպական երկրների որոշումը: Հասկանալի է, որ դա միայն Թուրքիային է վերաբերում, իսկ անդամակցության թեկնածու մյուս 12 երկրների, այդ թվում Կիպրոսի Հանրապետության համար ուժի մեջ են մնում Հելսինկիի գագաթաժողովի որոշումները, որպեսզի վերջիններս նշված ժամկետում սկսեն անդամակցության բանակցությունները:

Եվրոպական երկրները հետեւողական կլինե՞ն իրենց որոշման մեջ, ցույց կտա ժամանակը: Բայց որ այդ որոշումը հետին պլան է մղում Թուրքիայի անդամակցությունը ԵՄ-ին, իսկ թուրքական կառավարության համար անդամակցության փոխարեն առաջնահերթ խնդիր է դառնում ԵՄ-ի հարաբերությունների պահպանումը, ակնհայտ է:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

ՍԵՌԱԿԱՆ-ՏՐԱԿԱՆ

Կամա-ակամա մայր-իշխանություն

Վերջապես, վերջապես Հայաստանում դարեր անց վերահաստատվեց մայրիշխանություն: Հայ կանայք, մեր մեջ ասած՝ առանց մազը մազին խփելու եւ նույնիսկ առանց միջազգային ֆեմինիստական կազմակերպությունների աջակցության, օգտվելով ստեղծված սոցիալ-տնտեսական բարենպաստ պայմաններից, կարողացան «վերցնել» իշխանությունը: Արդեն մի քանի տեղ նրանց փաստացի կարգավիճակն օրերս ամրագրվեց սահմանադրական առանձին հոդվածներով: Որպես նախնական եւ առաջնահերթ դրույթ սահմանվում է մասնավոր թե դռնեւս կղզյակներով պահպանվող տեսական սեկտորում աշխատանքի ընդունելիս առաջնահերթությունը տալ մի ժամանակ թույլ սեռի 15-17 տարեկան ներկայացուցիչներին (զգում եք, չէ՞, տարիքային ցենզը որքան է իջել), հետո՝ մնացածներին, ապա նոր կարելի է մտածել ինչ-որ տղամարդկանց մասին:

Կինը պարտավոր է.

ա) Նախ եւ առաջ հոգալ «տանը մնացած» տղամարդու կերակրածխախոտա-ալկոհոլային կարիքները՝ նրան մշտապես երանավետ թմբիրի մեջ պահելու եւ իր կանացի գործերին չխառնվելու համար:

բ) Բանակն ապահովել թեկուզեւ թերսնված, մեկ-մեկ էլ խոտան զինվորահումքով:

գ) Կանացի ողջ հմայքը եւ ինտուիցիան օգտագործել՝ պատգամավորուհի դառնալու, կառավարություն կազմելու, տղամարդկանց «պատառոտած» երկիրը վերակարկատելու համար: Ձեռի հետ էլ մի օրենք կարելի է ընդունել՝ տարվա գեթ 360 օրը, ըստ ճաշակի, մարտի 8 կամ ապրիլի 7 հայտարարելու մասին:

դ) Իշխանության հասնելու իր փորձն արտահանել-վաճառել արտասահման՝ տղամարդկանց լծի տակ տառապող իր նմանակներին ազատագրելու եւ հնարավորին չափ շատ երկրներում կնապետություն հաստատելու համար:

ե) Կինը պարտավոր է չհաջալերել, բայց եւ չպարսավել՝ տղամարդուն իր սահմաններում պահող սեռական խտրականությունը:

Զգուշացում. երբեք, ոչ մի դեպքում տղամարդու ներկայությամբ չօգտագործել «աշխատանք», «գործազրկություն» եւ հատկապես «արժանապատվություն» բառերը՝ նրան ինֆարկտի չհասցնելու եւ ազգի սերնդափոխությունը չխաթարելու նպատակով:

Կինն իրավունք ունի.

եփել-թափել, լինել միաժամանակ թե տանը, թե աշխատավայրում, հետեւել, որ ամուսինն աշխատանք գտնելու հույսով դրսերում շատ չվազվզի, հեռու պահել նրան զանազան աղանդներից, նիհարեցնող-չաղացնող պատրաստուկներ «սաղացնող» ֆիրմաներից եւ այլն:

Կինն իրավունք ունի նաեւ ցանկության եւ հնարավորության դեպքում դզվել-փչվել իր տված փողով, բայց ամուսնու գնած ծաղիկները կամ նվերներն ընդունել, ամուսնու կենցաղը ճիշտ կազմակերպել, մեկ-մեկ էլ, եթե հավես կա, օգնել նրան տնային գործերում:

Ուշադրություն. կանանց կտրականապես արգելվում է աման լվանալը: Բավական է, հո կրակը չեն ընկել, որ ժամանակին Եվան առաջինը, խնձորապտուղն ուտելուց հետո, ինքն արագ-արագ լվաց աման-չամանը, ինչ է թե Ադամը խմած չգա-տեսնի ու «շուխուր» անի:

Իսկ կնոջ վերջին իրավունք-պարտականությունն էլ տղամարդկանց մի քիչ քնքշություն նվիրելն է: Բայց, նայեք հա, հանկարծ շատ երես չտաք: Ասված չլինի, մեկ էլ տեսաք, տղամարդկությունները բռնեց ու ետ վերցրին իշխանությունը... Սարսափելի է նույնիսկ մտածել, թե փուկների ինչ որս կսկսվի...

Ա. ԿՈՍՏԱՆԴՅԱՆ

Հունվար

■ ՌԴ նախագահ Բորիս Ելցինի հրաժարականը յուրօրինակ «ամանորյա նվեր» էր ռուսաստանցիներին: Ռուսաստանը կանգնած էր տրոհման վտանգի առաջ, բնակչության մեծ մասի կենսամակարդակն իջել էր, արտադրությունն անկում էր ապրում: Երկրին նոր, երիտասարդ, ուժեղ ղեկավար էր հարկավոր: Ելցինի ընտրած նախագահի պաշտոնակատար Վլադիմիր Պուտինը հենց այդպիսին է: Ելցինը մեղավոր էր Ռուսաստանի վիճակի համար, բայց նրա արժանիքն այն է, որ ինքնակամ հեռացավ հարմար պահին, որպեսզի առավելագույնս դյուրացնի Պուտինի հաղթանակը մարտյան նախագահական ընտրություններում: Ժողովրդավարական կարգով 2 անգամ ընտրված Բորիս Ելցինը ՌԴ «հավերժ առաջին» նախագահն է: Նա հեռացավ անաղմուկ եւ առանց անտեղի սակարկությունների:

■ 2000 թվականը հոբելյանական տարի է Երուսաղեմում: Երեք միաստված կրոնների՝ քրիստոնեության, հուդայականության եւ մահմեդականության սրբազան քաղաքն այս տարի տոնում է Հիսուս Քրիստոսի ծննդյան 2000-ամյակը: Չնայած Իսրայելին վերաբերող տեղեկատվական նյութերի առատությանը, Երուսաղեմ այցելող զբոսաշրջիկները հաճախ դժվարանում են կողմնորոշվել. միջհամայնքային սահմանները քաղաքում պաշտոնապես թեեւ վերացվել են, բայց մարդկանց գիտակցության մեջ դեռ շատ ուժեղ են, որի հետեւանքով միեւնույն վայրը հաճախ ստանում է տարբեր անվանումներ: Սրբազան քաղաքը բաղկացած է յուրօրինակ «զուգահեռ աշխարհներից»: 580 հազարանոց Երուսաղեմի բնակչության 1/3-ը կազմում են արաբները: 4-րդ դարից քաղաքում բնակվող հայերն ունեն իրենց թաղամասը, կալվածքները, սրբավայրերը: Հայոց պատրիարքարանը գործում է 638 թվականից:

■ Ստամբուլում ԵԱՀԿ գագաթաժողովի օրերին ՀՀ նախագահ Ռ. Քոչարյանի ելույթը, որտեղ ցեղասպանության ակնարկներ կային, ցուցադրվեց թուրքական հեռուստատեսությամբ: Գերմանիայում բնակվող 11247 թուրք քաղաքացիներ Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովին դիմեցին Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչելու խնդրանքով: Դիմումի պատճենները ուղարկվեցին միջազգային կազմակերպություններ եւ ԱՄՆ Կոնգրես: Իսկ Ֆրանկֆուրտի «Միություն ընդդեմ ցեղասպանության» հաստատության նախագահ Ալի Էրթենը որպես փոխհատուցում 300 դոլար հատկացրեց Երեւանի ցեղասպանության թանգարանին եւ խոստացավ մինչեւ իր կյանքի վերջն ամսական 25 դոլար ուղարկել, որպեսզի օրինակ ծառայի մյուս թուրքերին:

Փետրվար

■ Եվրախորհրդարանում քննարկվեց պայթյունավտանգ զեկուցագիր ամերիկա-բրիտանական էլեկտրոնային լրտեսման «Էշելոն» համակարգի մասին: Արեւելաեվրոպական սոցերկրների լրտեսման նպատակով 1947 թ. ստեղծված այդ ցանցը 1989 թ. Բեռլինի պատի կործանումից հետո սկսեց օգտագործվել ԱՄՆ-ի արեւմտաեվրոպական դաշնակիցների դիվանագիտական եւ առեւտրատնտեսական հաղորդակցությունների, գլխավորապես հեռախոսազանգերի լրտեսման համար: ԱՄՆ ազգային անվտանգության գործակալությունը, ԿՀՎ-ն եւ Առեւտրի քարտուղարությունը 1993 թ. ստեղծեցին գերգաղտնի կառույց, որի միջոցով ամերիկյան եւ բրիտանական ձեռնարկություններին էին փոխանցում գաղտնի ունկնդրությամբ եվրոպական ընկերություններից գողացված տվյալները: 1995 թվականից ԱՄՆ Ազգային անվտանգության գործակալությունը «թակարդել» է ինտերնետ ցանցը եւ այժմ կարող է ծանոթանալ աշխարհում փոխանակվող ամեն տեսակ տվյալների, այդ թվում մասնավոր անձանց էլեկտրոնային փոստին:

Մարտ-ապրիլ

■ Ռուսաստանի նախագահական ընտրություններում 11 թեկնածուների մեջ քվեների 52,5 տոկոսով նոր նախագահ ընտրվեց Վլադիմիր Պուտինը: Կոմունիստ Զյուգանովը ստացավ 29 տոկոս, ազատական Յավլինսկին՝ 5 տոկոս:

■ Շվեդիայի խորհրդարանը ճանաչեց Հայոց ցեղասպանությունը: Դա արդյունք էր հայ գործիչների ու կազմակերպությունների բազում նամակների ու կոչերի, ինչպես նաեւ հունվարին Ստոկհոլմում կայացած Ցեղասպանության խորհրդաժողովում Մեծ եղեռնի փաստի անբավարար արծարծման առաջացրած դժգոհությունների:

Մայիս

■ Շառլ Ազնավուրը մերժեց Ֆրանսիայի Սենատի նախագահ Քրիստիան Պոնսլեի առաջարկը՝ ապահովել հուլիսի 14-ին երկրի ազգային տոնի առթիվ կազմակերպվելիք հանդիսության գեղարվեստական մասը: Դրանով նա իր բողոքն արտահայտեց 2 անգամ Սենատի օրակարգից Հայոց ցեղասպանության ճանաչման բանաձեւի հանման դեմ: «Եթե հուլիսի 14-ին Սենատի համար երգեի, պիտի նշանակեր ուրանալ ծագումս: Մյուս կողմից, դա պիտի նշանակեր կտրել ինձ սփյուռքից, նաեւ՝ վավերացնել այն, ինչ տեղի ունեցավ Սենատում: Երբեք հակաթուրք չեմ եղել: Թուրք ժողովուրդը չգիտի ճշմարտությունը: Թուրքիան ստարանաց Ֆրանսիային: Արդյոք Ֆրանսիան այն երկի՞րն է, որին կարելի է ստորանալ: Մի քիչ տարօրինակ է թվում: Ամերիկայի պատճառով է, որ չի ընդունվում Ցեղասպանության փաստը», հայտարարեց Ազնավուրը:

■ Լիբանանի խորհրդարանը ճանաչեց Օսմանյան կայսրությունում 1,5 մլն հայերի ցեղասպանությունը, նշելով, որ դրա միջազգային ճանաչումն արագայնում կօգնի նման ոճիրների կանխմանը:

■ Իսրայելի արտգործնախարար Դեւիդ Լեւին իր թուրք պաշտոնակցին հղած նամակում փորձեց մեղմել թուրք-իսրայելական հարաբերություններում ծագած լարվածությունը, նշելով, որ 1915-1923 թթ. Հայոց ցեղասպանության հարցը պետք է քննեն պատմաբանները, եւ որ իսրայելցի երկու նախարարների ավելի վաղ արած հայտարարությունները «չեն արտացոլում Իսրայելի կառավարության դիրքորոշումը»:

Հունիս

■ Հոլոքոստի 126 գիտնականներ «Նյու Յորք թայմս», «Ջերուսալեմ փոստ» եւ այլ թերթերում հրապարակված դիմումով կոչ արեցին պաշտոնապես ճանաչել Հայոց ցեղասպանության անառարկելի փաստը:

■ Ֆրանսիայի Սենատի նախագահ Քրիստիան Պոնսլեն համաժողովում հայտարարեց. «Թուրքիան պետք է հաշտվի իր պատմության հետ եւ ճանաչի Հայոց ցեղասպանությունը»: Սենատում կազմակերպված մեկօրյա համաժողովը նվիրված էր հայ-թուրքական երկխոսության հարցերին: Ներկա էին գիտնականներ Ֆրանսիայից, Գերմանիայից, Բելգիայից, Շվեդիայից, Շվեյցարիայից, Թուրքիայից, ԱՄՆ-ից, Հայաստանից:

■ Թուրքմենստանի նախագահ Նիյազովը «թաղեց» անդրկասպյան գազատարի շինարարության ծրագրերը: Դրա կառուցմանը 7-8 տարի սպասելու փոխարեն, նա որոշեց կտրուկ ավելացնել գազի վաճառքը Ռուսաստանին եւ Իրանին, այս տարվա 20 եւ 5 մլրդ խմ-ից 2001 թ. հասցնելով 30 եւ 13 մլրդ խմ-ի:

Հուլիս

■ Սանկտ Պետերբուրգում հանդիսավոր պայմաններում վերաբացվեց եւ օծվեց Սբ. Կատարինե հայկական եկեղեցին:

■ ԱՄՆ 19 հայկական կազմակերպություններ պահանջեցին Կոնգրեսի օրակարգ մտցնել Հայոց ցեղասպանության հարցը. Ներկայացուցիչների պալատում հանրապետականների առաջնորդ Դիկ Արմիին հորդորելով քվեարկության դնել հմ. 398 բանաձեւը, որին աջակցում են Կոնգրեսում մեծամասնություն կազմող հանրապետական կուսակցության չորս տասնյակ ներկայացուցիչներ:

Օգոստոս

■ Երեք պայթյուն Ռուսաստանում (պայթյուն Մոսկվայի կենտրոնում, «Կուրսկ» ատոմային սուզանավի կործանումը, Օստանկինոյի հեռուստաաշտարակի հրդեհը):

■ Լոնդոնի բորսայում Brent մակնիշի նավթի մեկ բարելի գինը հասավ 32,45 դոլարի. դա ամենաբարձր ցուցանիշն էր վերջին 10 տարում:

■ Լիբանանում հայերենը 2-րդ լեզվի կարգավիճակ ստացավ: Կրթության նախարարը մամլո ասուլիսում պաշտոնապես հայտարարեց, որ հայերենը, իտալերենը եւ իսպաներենը երկրի տարբեր դպրոցներում դասավանդվելու են որպես 2-րդ օտար լեզուներ (արաբերենից հետո): Ներկայումս դպրոցներում հիմնականում դասավանդվում են ֆրանսերենն ու անգլերենը:

■ ՄԱԿ-ի հովանավորությամբ եւ CNN հեռուստաընկերության սեփականատեր Թեդ Թըրների ֆինանսավորմամբ ու պատվո նախագահությամբ Նյու Յորքում անցկացվեց «Կրոնապետների եւ հոգեւոր առաջնորդների հազարամյակի համաշխարհային խաղաղության համաժողով»: 4-օրյա հանդիպման ընթացքում 1000-ից ավելի բարձրաստիճան հոգեւորականներ աղոթեցին եւ խաղաղության ուղիներ որոնեցին: Համաժողովին ներկա չէին Հռոմի պապը, Դալայլաման եւ Երուսաղեմի մուֆթին: Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ն ՄԱԿ-ի ամբիոնից մասնավորապես հայտարարեց. «85 տարի հետո Հայաստանը դեռեւս սպասում է Ցեղասպանության համաշխարհային ճանաչմանը»:

■ Կալիֆոռնիայի սենատը միաձայն վավերացրեց սենատորներ Ադամ Շիֆի եւ Ջակ Փուչիկյանի օրինագիծը 1915 թ. ցեղասպանության զոհերի ապահովագրական պահանջների եւ հատուցման վերաբերյալ: Խոսքը 1890-1915 թթ. ամերիկյան ապահովագրական ընկերություններում գույք ապահովագրած անձանց եւ նրանց ժառանգների փոխհատուցման իրավունքի մասին է:

Սեպտեմբեր

■ Համաշխարհային շուկայում մեկ բարել նավթի գինը հասավ 37 դոլարի: Հուզումներ Եվրոպայում: Վարորդները բարիկադներ էին սարքում, պահանջելով գների իջեցում: Բրիտանական բազմաթիվ բենզակայաններ դատարկ էին: Լիվերպուլում կյանքը կազմալուծվեց:

■ Սիդնեյում անցկացվեցին 27-րդ Օլիմպիական խաղերը:

■ ԱՄՆ Կոնգրեսի միջազգային հարաբերությունների եւ մարդու իրավունքների ենթահանձնաժողովը, ի հեճուկս Թուրքիայի կառավարության, ԱՄՆ պետքարտուղարի եւ թուրքամետ լոբբիստների ճնշման, ընդունեց Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչող հմ 398 բանաձեւը: Իսկ միջազգային հարաբերությունների հանձնաժողովում քննարկումը հետաձգվեց պետքարտուղար Օլբրայթի եւ Թուրքիայի ճնշմամբ:

Հոկտեմբեր

■ Կոնգրեսի միջազգային հարաբերությունների հանձնաժողովը (24 կողմ, 11 դեմ, 2 ձեռնպահ) ընդունեց Հայոց ցեղասպանության ճանաչման բանաձեւը՝ «Երիտթուրքերի կառավարություն» արտահայտությունը փոխելով «օսմանյան թուրքական կառավարության»: Թուրքիայի արտգործնախարարությունը հայտարարեց, թե բանաձեւը «հակասում է պատմական ճշմարտություններին» եւ «վնասի թուրք-հայկական եւ թուրք-ամերիկյան հարաբերություններին»:

■ Հարավսլավիայում ընդդիմության 20 հազար ներկայացուցիչներ հոկտեմբերի 5-ին մտան Բելգրադ եւ գրոհեցին դաշնային խորհրդարանի շենքը: Երեկոյան Տանյուգ գործակալությունը Վոյիսլավ Կոշտունիցային հայտարարեց Հարավսլավիայի նախագահ: Չորս օր անց ցուցարարներին տեղի տվեց նաեւ Սերբիայի խորհրդարանը: Որոշվեց դեկտեմբերի 23-ին անցկացնել վաղաժամկետ ընտրություններ:

■ Եվրամիությունը որոշեց վերացնել 1998-1999 թ.թ. Հարավսլավիայի դեմ սահմանված օդային եւ նավթային արգելքները:

■ Իսրայելում աջակողմյան «Լիկուդ» դաշինքի առաջնորդ Արիել Շարոնի՝ Արեւելյան Երուսաղեմի արաբական սրբավայր կատարած այցից հետո սկսվեցին պաղեստինա-իսրայելական բախումներ: Հրեա 2 զինվորների սպանությունից հետո իսրայելական բանակը տանկերով, ուղղաթիռներով գրոհեց Ռամալլահը, գնդակոծեց Գազան, Երիքովը, Հեբրոնը, Նաբլուսը: Պաղեստինցիների առաջնորդ Յասեր Արաֆաթը հայտարարեց. «Այժմ խոսքը պատերազմի մասին է»:

■ «Վաշինգտոն փոստը» գրեց, որ իրենց պետության ստեղծման տարիներին թուրքերը կոտորել են 1,5 մլն հայերի, ավելացնելով, որ «աշխարհի մեծ մասն անարդար է հայերի նկատմամբ»: 20-րդ դարի առաջին ցեղասպանությունը նախադեպ եղավ Հոլոքոստի եւ մյուս ոճիրների համար: «ԱՄՆ-ը չի կարող փոխել պատմությունը հանուն իր աշխարհաքաղաքական եւ տնտեսական շահերի», նշեց թերթը:

■ ԱՄՆ Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատի խոսնակ Դենիս Հասթերթի ջանքերով հոկտեմբերի 19-ին պալատի օրակարգ մտած Հայոց ցեղասպանության ճանաչման օրինագիծը հաջորդ օրը նախագահ Բիլ Քլինթոնի ուղերձից հետո հանվեց օրակարգից:

Նոյեմբեր

■ Մարսելի քաղաքագլուխ Ժան Կլոդ Գոդենի ներկայացրած օրինագիծը Ֆրանսիայի Սենատն ընդունեց նոյեմբերի 8-ի վաղ առավոտյան (164 կողմ, 40 դեմ, 4 ձեռնպահ)՝ հրապարակավ ճանաչելով 1915 թ. Հայոց ցեղասպանությունը: Ներկաներն այդ իրադարձությունն ընդունեցին «բրավո» բացականչություններով եւ հոտնկայս «Մարսելյեզ» երգելով:

■ Նախագահական ընտրություններ ԱՄՆ-ում:

■ Եվրախորհրդի նախարարների խորհրդի նիստում Հայաստանին եւ Ադրբեջանին պաշտոնապես առաջարկվեց անդամակցել Եվրախորհրդին, սակայն Ադրբեջանի անդամակցությունը հետաձգվեց ընտրախախտումների պատճառով:

■ Հռոմի պապ Հովհաննես-Պողոս Բ-ն ճանաչեց Հայոց ցեղասպանությունը: Պապի եւ Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի համատեղ հայտարարության մեջ առաջին անգամ նշվում էր «ցեղասպանություն» բառը: Վատիկանում հրապարակված փաստաթղթում մասնավորապես ասվում էր. «20-րդ դարը նշանավորվեց ծայրահեղ մի դաժանությամբ: Դարասկզբի Հայոց ցեղասպանությունը նախաբանը եղավ հետագա սարսափների»:

■ Եվրախորհրդարանը նոյեմբերի 15-ին Թուրքիայի վերաբերյալ ընդունեց (234 կողմ, 213 դեմ) հատուկ զեկույց, որով Թուրքիայի կառավարությանը կոչ էր անում երկխոսություն սկսել եւ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատել Հայաստանի հետ, վերացնել շրջափակումը: Մեկ այլ կետով Եվրախորհրդարանը Թուրքիայի կառավարությանը եւ Ազգային մեծ ժողովին հորդորում էր հրապարակավ ճանաչել Հայոց ցեղասպանությունը:

■ Իտալիայի խորհրդարանը նոյեմբերի 17-ի ուշ երեկոյան մեղմացված ձեւով ճանաչեց Հայոց ցեղասպանությունը, փաստորեն կրկնելով Եվրախորհրդարանի պահանջները:

Դեկտեմբեր

■ Շառլ Ազնավուրը դեկտեմբերի 13-ին Փարիզում տվեց բարեգործական համերգ՝ «Սբ. Ծնունդ՝ Հայաստանի երեխաներին»: Համերգի հասույթը (200 հազար դոլար) եւ ընթրիքի ժամանակ հանգանակված գումարը (625 հազար) կհատկացվեն Հայաստանի եւ հատկապես աղետյալ գոտու դպրոցներին: Սոցիալական ներդրումների հիմնադրամը կրկնապատկելու է ընդհանուր գումարը:

■ Ֆինանսական ճգնաժամի մեջ հայտնված Թուրքիան ԱՄՀ-ից 6 մլրդ դոլարի շտապ օգնություն խնդրեց: Ճգնաժամի պատճառներից մեկն այն էր, որ օտարերկրյա ներդնողներից շատերը նոյեմբերի 17-ից սկսել էին շտապ փույթ հեռանալ այնտեղից: Կենտրոնական բանկը հարկադրված վաճառեց 6,2 մլրդ դոլար, բայց բորսաներում խուճապը միանգամից չանհետացավ:

■ Արեւմուտքի ֆինանսական խոշոր օգնության դիմաց Ուկրաինան փակեց Չեռնոբիլի ատոմակայանը:

■ Դատական վեճերից հետո Ջորջ Բուշ կրտսերը պաշտոնապես հայտարարվեց ԱՄՆ 43-րդ նախագահ:

ՊԵՏՐՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆ

Սփյուռք

Հոբելյանները՝ սոսկ նախերգանքներ

Հայտնի իրականություն է, որ սփյուռքի տարածքում հայերեն թերթ հրատարակելը սխրագործություն է, որը նվիրվածություն, անձնուրացություն եւ հայրենասիրություն է պահանջում գործը նախաձեռնողներից: Իսկ այդ հրատարակությունը տարիներ շարունակ անխափան իրականացնելը, մանավանդ քիչ թվով մարդկանց աջակցությամբ եւ շատ անգամ նյութական չնչին վարձատրության դիմաց, առավել տիտանական գործունեություն է:
Անցնող տարին նշանավոր էր մի շարք սփյուռքահայ թերթերի հոբելյանական տարեթվերով, որոնցից մի քանիսը ներկայացնում ենք ստորեւ:

1915-ի խավարին հուսադրող ԱՐԵՎԸ

«Յոգնական գոհունակութեամբ ու բերկրանքով այսօր լոյս կ'ընծայենք «Արեւ» օրաթերթի 24.000-րդ թիվը: Բնականաբար ամէն անհատ կամ կազմակերպութեան մը պատասխանատուներ նման զգացումներ կ'ապրին, երկար տարիներու իրենց ձեռք բերած բեղուն աշխատութեան արդիւնքը տեսնելով», այսպես էր սկսել եգիպտահայ համայնքի «Արեւ» օրաթերթի այս տարվա հունվարի 18-ի հոբելյանական համարի խմբագրականը ներկայիս խմբագիր Յովհաննես Տեր-Պետրոսյանը:

Մեր պատմության ամենաողբերգական օրերին, 1915-ի ապրիլին նոր, առավել հուսադրական արշալույսների ակնկալիքներով «Արեւը» հիմնադրել է արեւմտահայ մեծ բանաստեղծ Վահան Թեքեյանը, որը եղել է նաեւ թերթի առաջին խմբագիրը: Թերթը հանդիսանում է Ռամկավար Ազատական կուսակցության Եգիպտոսի շրջանային վարչության, որոշ ժամանակ նաեւ ՌԱԿ Կենտրոնական վարչության օրգանը: Բազում դժվարությունների հաղթահարման գործում մեծ է Եգիպտոսի Հայ Ազգային հիմնադրամի դերը, որն իր մշակութային-հրատարակչական գործունեությունների շրջանակներում 1945-ից ստանձնում է թերթի հրատարակչության հոգսը: Թերթի իրարհաջորդ խմբագիրներից են եղել դոկտ. Նուբար Բերբերյանը, ճանաչված հրապարակախոս Երվանդ Ազատյանը եւ դոկտ. Ավետիս Յափուջյանը: Շնորհիվ Յովհաննես Տեր-Պետրոսյանի անտրտունջ ջանքերի, 85-ամյա ծերունազարդ «Արեւը» այսօր եւս շարունակում է ջերմացնել գաղութը:

Փարիզի «Յառաջը» 75 տարեկան է

Յոթանասունհինգ տարի առաջ, օգոստոսի 1-ին լույս տեսած «Յառաջի» առաջին համարի «Երկու խոսք» անվանի մտավորական, հրապարակագիր եւ հրատարակիչ Շավարշ Միսաքյանը նշելով, թե «այս գործին ձեռնարկած ենք երկար վարանումներէ եւ տրտմութիւններէ յետոյ», իր խոսքն ավարտում էր «բայց աւելի լաւ է թողուլ, որ գործը ինք խօսի» նախադասությամբ:

Իրոք, գործը խոսեց: Թերթը ոչ միայն եռօրյայից դարձավ ամենօրյա, այլեւ եղավ եզակի մի հաստատություն, որը դեմն առավ եվրոպայում հայերեն թերթ կարդացողների հետզհետե նոսրացող թվին: Եվ դա շնորհիվ այն բարեբախտության, որ հիմնադրի մահից հետո նրա դուստրը՝ Արփիկ Միսաքյանը նույնպիսի հավատով փարեց հոր թողած ժառանգությանը եւ, վերջին տասնամյակում, օգնական խմբագիր Արփի Թոթոյանի սերտ համագործակցությամբ կարողացավ շարունակել հոգեւոր առաքելությունը:

Իսկ Ստամբուլի «Մարմարան»՝ 60

1940 թվի օգոստոսի 31-ին Սուրեն Շամլյանի անվհատ ջանքերով եւ իսկական լրագրողի նվիրումով Ստամբուլում հիմքը դրվեց «Մարմարա» օրաթերթի, որն անցնելով քաղաքական, համայնքային ու տպագրական դժվարին ժամանակների միջով, այսօր եւս գոյատեւման անմահ կամքի շնորհիվ պահպանում է իր ինքնուրույնությունը:

Հիմնադիր Սուրեն Շամլյանից հետո, Պետրոս, Սեդա եւ Վահրամ Շամլյանները նոր շունչ ու թարմություն են հաղորդել թերթին: Իսկ վերջին շուրջ 30 տարիներին թերթը լույս է տեսնում Ռոբերտ Հատտեճյանի խմբագրապետությամբ:

Նաեւ հումորով պիտի հարատեւենք

Հոկտեմբերի 7-ին Գլենդեյլի «Հոթել Հիլթոնի» փառավոր դահլիճում նշվել է «Քաջ Նազար» երգիծաթերթի 30-ամյա տարեդարձը, ներկայությամբ 500-ի հասնող հասարակության: Հոբելյանական հանդիսության հովանավոր առաջնորդ Վաչե սրբազանը ողջունելով թերթի անձնակազմին, օրհնել է խմբագիր Յովհաննես Բալայանին եւ հույս հայտնել, որ դեռ երկար տարիներ կհարատեւի եւ կծառայի մեր մշակույթին ու ժողովրդին:

Բացի պաշտոնական մասից, կազմակերպիչ հանձնախումբը՝ Լոս Անջելեսի իրանահայ միությունը, հանձն է առել նաեւ պատվել ներկաներին ճաշկերույթ-խրախճանքով, որին մասնակցել են մի շարք երգիչ-երգչուհիներ: Օրվան հանդիսավարն է եղել Գլենդեյլի քաղաքային խորհրդի անդամության թեկնածու Բոբ Յուսուֆյանը:

«Անցյալը տեսնենք վաղվան նայելով»

Այս խոսքերով է դիմում ընթերցողներին Կանադայում հրատարակվող մեր պաշտոնակից «Ապագայ» շաբաթաթերթի պատասխանատու խմբագիր Արսեն-Նուպար Սամուրյանը թերթի 25-ամյակին նվիրված բացառիկ համարի (հոկտեմբերի 23) էջերում: «Տարեդարձ է այսօր: Կը տօնենք աշխարհասփիւռ սփիւռքի հիւսիսային բեւեռին դրացի մեկ սառցապատ հողին վրայ հայ թերթի մը գոյութեան 25-րդ տարեդարձը, թերթ մը, որուն հիմնադիրները գալիք օրերու տեսիլքով առաջնորդուած զայն կ'անուանեին «Ապագայ»:

Մեր ներկայացրած թերթերի այս շարքի ամենաերիտասարդը հանդիսացող «Ապագան» լույս է սկսել տեսնել 1975 թվի սեպտեմբերի 13-ից: Հիմնադիրներն են եղել դոկտ. Արշավիր Գյոնջյանը, հմուտ մտավորական Երվանդ Ազատյանը, Արսեն-Նուպար Սամուրյանը, դոկտ. Հարություն Արզումանյանը եւ անցյալ տարի մահացած Վահե Քեբլին: Հրատարակությունից երեք տարի անց թերթը դարձել է եռալեզու՝ ֆրանսերեն եւ անգլերեն 2-ական էջ հավելվածներով հարստացած:

Ամփոփելով ցանկանում ենք շնորհավորել վերոհիշյալ թերթերի հոբելյանները եւ փոխանցելով երկարամյա խմբագրական փորձ ունեցող դոկտ. Նուպար Բերբերյանի «Ապագայում» գրած հոդվածի վերջին պարբերությունում տեղ գտած Շեքսպիրի «ինչ որ անցյալ է սոսկ նախերգանք է» խոսքերը, մաղթել, որ նշված ամյակները իրոք դառնան նախերգանքներ, եւ հայ թերթերը շարունակեն դեռ երկար տարիներ ջերմացնել հայի հոգիները սփյուռքում: Իսկ նվիրյալ խմբագիրներին ու մտավորական շրջանակին ցանկանում ենք անսպառ եռանդ ու աննկուն կորով:

Հ. Օ.

Նորից հնչելու է «Հայկազ Մեսիայան» փողային նվագախումբը

«Առամ Խաչատրյան» համերգասրահում երկար տարիների լռությունից հետո հնչեց Երեւանի պետական փողային նվագախումբը: Համերգը նվիրված էր նվագախումբը Հայկազ Մեսիայանի անվամբ կոչելուն:

Հայկազ Մեսիայանի անունը քաջածանոթ է մեր երաժշտասեր հասարակայնությանը: Երաժշտի վաստակը բացառություն չէ: Տեւական ու տքնաջան մի ուղի, որն ամենեւին էլ ծափահարություններով ու ծաղկեփնջերով չի պայմանավորվում, այլ աշխատանքով:

Հայկազ Մեսիայանի նվագախումբը հիմնադրվել է 1964-ին:

Ստեղծման առաջին օրից «Երեւան» փողային նվագախումբը հանրապետության երաժշտական կյանքի անփոխարինելի մասնակիցն է: Մեծ հաջողությամբ են անցել նվագախմբի հյուրախաղերը Էստոնիայում, Վրաստանում, Բուլղարիայում, Լեհաստանում, Գերմանիայում, Չեխոսլովակիայում եւ այլուր: Նվագախմբի երգացանկում իրենց պատվավոր տեղն ունեն Ալեքսանդր Սպենդիարյանի, Առամ Խաչատրյանի, Արտեմ Այվազյանի, Առնո Բաբաջանյանի, Էդվարդ Միրզոյանի ստեղծագործությունները:

1985-ին Լյուքսեմբուրգում կայացած փողային նվագախմբերի միջազգային փառատոնում նվագախումբն արժանացել է ոսկե մեդալի եւ առաջին մրցանակի:

Հայկազ Մեսիայանը հիմա էլ դեռ փափագում է փողային նվագախմբերի հանրապետական, նույնիսկ միջազգային փառատոն անցկացնել մեր հանրապետությունում: Շքերթների, տոնահանդեսների տրամադրությունն ու ռիթմն անհնար է պատկերացնել առանց զրնգուն, շողշողուն, ահեղաձայն փողերի, անկրկնելի քայլերգերի: Այսուհետեւ փողային նվագախումբն իր ակտիվ մասնակցությունը կբերի կատարվելիք եւ կատարվող բոլոր միջոցառումներին:

Համերգին ներկա քաղաքապետ Ալբերտ Բազեյանն իր խորին երախտագիտությունը հայտնեց Հայկազ Մեսիայանին եւ խմբի անդամներին, նշեց. «Ցանկացած ձեռնարկում հաջողության կհասնի, եթե լինի մեծ եռանդ, պետք է վերականգնել մեր ժողովրդի լավագույն արժեքները: Ես շատ ուրախ եմ, որ մենք նոր հազարամյակ ենք մտնում այս թարմ, նոր փողային նվագախմբով»:

ԻՐԻՆԱ ԶԱՐՅԱՆ

ՆՈՐ ԳԻՐՔ

Հայ իրավաբանության ամփոփ ժողովածու

Ռուբեն Ավագյանի «Հայ իրավաբանության հուշարձանները» գիրքը

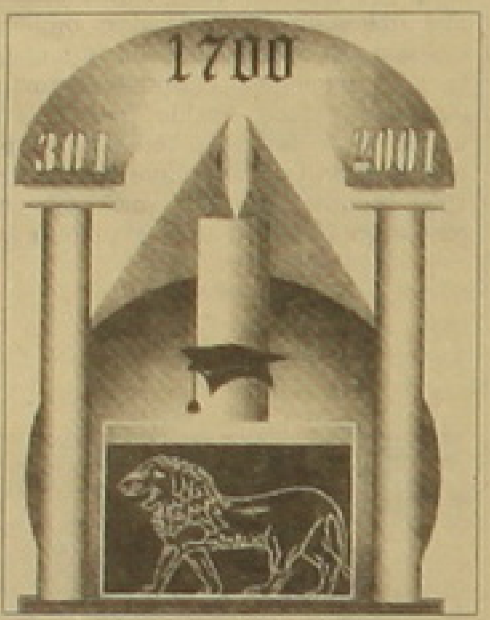

Հայոց իրավաբանական մտքի պատմությունը դարերի պատմություն ունի: Այդ մասին արձանագրում են գրավոր բազմաթիվ վկայություններ: Փավստոս Բուզանդը նշում է, որ 405 թվականին Վրթանեսը նորմատիվ-իրավական նոր ակտեր սահմանեց: Մովսես Խորենացին վկայում է, որ հայոց Վաղարշակ թագավորը դեռեւս 259 թվականին «դատավորներ էր նշանակում արքունիքում, քաղաքներում եւ գյուղերում»: Հայ իրավական ակտերի մասին իրենց «Պատմություն»ներում նշում են Ագաթանգեղոսը, Եղիշեն, Ղազար Փարպեցին եւ ուրիշներ: Հայոց իրավաբանության մասին նշում է նաեւ 6-րդ դարի հռոմեական կայսր Յուստինիանոսը իր նովելներից մեկում: Աշտիշատի ժողովի կանոնները (4-րդ դար), Շահապիվանի «Դատաստանագիրքը» (5-րդ դար), Դվինի 4-րդ ժողովի կանոնները (7-րդ դար) հետագայում ավելի մշակված ու կանոնակարգված տեղ գտան Մխիթար Գոշի (12-րդ դ.) հայտնի «Դատաստանագրքում»: Ընդամենը մեկ դար հետո հայ իրավաբանական միտքը մի նոր նվաճման է հասնում Սմբատ Գունդստաբլի (Սպարապետի) «Դատաստանագրքով»...

Կարելի է շարունակել թվարկումը եւ իրավաբանական մտքի շատ ու շատ օրինակներ բերել հայ իրականությունից: Սակայն սոսկ թվարկումը անչափ մեծ ծավալ կունենար: Այս իմաստով անչափ արժեքավոր ուսումնասիրություն է հրատարակել իրավաբանության դոկտոր, պրոֆեսոր, Մոսկվայի նոր իրավաբանական ինստիտուտի Երեւանի մասնաճյուղի պրոռեկտոր Ռուբեն Ավագյանը: Բայց մեծածավալ այս աշխատությունը (ծավալը 1000 էջից ավելի է) արժեքավոր է նրանով, որ սոսկ հայ իրավաբանության պատմության աննախադեպ գործ է: Հայ ժողովրդի պատմության կարեւոր անցքերը, նրա հոգեւոր եւ մշակութային պատմությունը պարզորոշ գծված են: Անչափ հետաքրքիր փաստաթղթեր են տեղ գտել գրքում: Մեզ հետաքրքրեց նաեւ Գրիգոր Զոհրապի իրավաբանական գործունեությունը: 1908 թվականի փետրվարին Զոհրապը Փարիզ է ուղարկում իրավաբանական իր աշխատանքներից մեկը՝ «Օսմանյան իրավունքում քաղաքացիության տարբերության պատճառով ժառանգության ստացման արգելքի մասին», որը տպագրվում է ֆրանսերենով: Մինչ օրս մեծ գրողի իրավաբանական այս աշխատությունը հայերենով հայտնի չէր մեր հասարակությանը: Եվ շնորհիվ պրոֆեսոր Ռուբեն Ավագյանի, այն այժմ կարող ենք կարդալ ռուսերենով (իրավագիտության դոկտորի աշխատությունը տպագրվել է ռուսերենով), իսկ 5-6 ամիս հետո, երբ իրականացվելու է այս մեծածավալ գրքի հայերենի լույսընծայումը, հնարավորություն կունենանք կարդալու նաեւ հայերենով: 1913 թվականին Փարիզում նույնպես ֆրանսերենով Մարսել Լեար կեղծանունով հրատարակեց «Հայկական հարցը վավերագրերի լույսի տակ» աշխատությունը, որ լուրջ ուսումնասիրություն է:

Անշուշտ, դժվար է սոսկ մի ներկայացման մեջ խոսել պրոֆեսոր Ռուբեն Ավագյանի «Հայ իրավաբանության հուշարձանները» գրքի արժանիքների մասին: Միայն շեշտենք, որ այսպիսի համապարփակ աշխատություն առաջին անգամ է լույս տեսնում:

Ս. Գ.

Աստղային նորություններ

Տիտո Պուենտե

Չնայած շատ բարդ է մեկ հոդվածի մեջ ընդգրկել առասպելական Տիտո Պուենտեի 50-ամյա երաժշտական կարիերան, որի ընթացքում նա ձայնագրել է 100-ից ավելի ալբոմ, այդուհանդերձ BMG Latin ֆիրման նման փորձ է կատարել՝ թողարկելով 6 ձայնասկավառակ պարունակող հավաքածու: Այն ընդգրկում է մի քանի ամիս առաջ մահացած երաժշտի կարիերայի երկու ժամանակահատված՝ 1949-51 եւ 1955-60 թթ. եւ բաղկացած է 108 ստեղծագործությունից, որոնց մի մասը երբեւէ թողարկված չի եղել: Կցված 12 էջանոց ներդիրի տեքստի հեղինակը Ֆերնանդո Գոնզալեսն է:

Մարկ Էնթընի կամ՝ կնոջ հղիությունը վատ է անդրադառնում ամուսնու նյարդերի վրա

Պոպ երգիչ Մարկ Էնթընիի կինը հղի է: Այժմ առանց վախենալու կարելի է այդ մասին խոսել, իսկ որոշ ժամանակ առաջ, երբ ամուսինները հղիության մասին դեռ պաշտոնապես չէին հայտարարել, ասուլիսի ընթացքում պուերտո-ռիկոցի լրագրող Լեո Ֆերնանդես 3-րդը հարցրել էր երգչին՝ արդյոք պտտվող շշուկները համապատասխանո՞ւմ են իրականությանը, եւ ականատես եղել երգչի ապշեցուցիչ կերպարանափոխությանը. Մարկը զայրույթից կարմրել էր եւ հարձակվել «խեղճի» վրա: Միջադեպը կարելի է բացատրել նրանով, որ հղիության ժամանակ չափազանց զգայուն են դառնում ոչ միայն ապագա մայրերը, այլեւ հայրերը: Բայց մի՞թե այդ բացատրությունը կբավարարի Պուերտո-Ռիկոյի քաղաքացիական դատարանին, որտեղ իրեն հասցված վիրավորանքի համար Լեո Ֆերնանդես 3-րդը գործ է հարուցել Մարկ Էնթընիի դեմ:

Լայըմ Գալահեր (կամ՝ եւս մեկ երեխա)

Օազիս խմբի անդամ Գալահեր եղբայրներից մեկը՝ Լայըմը, եւ Օլ Սենթս խմբի երգչուհի Նիկոլ Ափլիթընը հայտարարել են, որ երեխա են ունենալու: «Դա ճիշտ է եւ հրաշալի է», խոստովանել է Գալահերը հարցազրույցի ժամանակ: «Նիկոլը հոյակապ մայր կլինի: Մեզ չի մտահոգում երեխան աղջի՞կ է, թե՞ տղա, դա Աստծո ձեռքում է, իսկ մենք պարզապես շատ ուրախ ենք եւ հուզված»:

Ափլիթընը, որը ժամանակին երգիչ Ռոբի Ուիլյամսի հարսնացուն էր, արդեն մի քանի ամիս Լայըմի հետ է: Ինքը՝ Լայըմը, արդեն «փորձառու» հայր է, քանի որ ունի մեկ տարեկան տղա առաջին կնոջից՝ Փեթսի Քենսիթից, որից բաժանվել է այս տարվա հուլիսին:

ԶԱՐԻՆԵ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

Անփույթ աշխատողներ

Մարզանք

ՇԱԽՄԱՏ

Անանդը՝ աշխարհի չեմպիոն

Ավարտվեց ՖԻԴԵ-ի վարկածով աշխարհի հերթական առաջնությունը: Դելիում սկսված մրցումները շարունակվեցին Թեհրանում, որտեղ անցկացվեց եզրափակիչ մենամարտը երկու ուժեղագույն շախմատիստների՝ Վիշվանաթան Անանդի (Հնդկաստան) եւ Ալեքսեյ Շիրովի (Իսպանիա) միջեւ:

Ամբողջ առաջնության եւ, իհարկե, այս մրցափուլի գլխավոր ֆավորիտը հնդիկ շախմատիստն էր (ասենք, որ Անանդի անհատական վարկանիշը բոլոր մասնակիցների մեջ ամենաբարձրն էր՝ 2762, Շիրովը մրցակցին զիջում է 16 կետով): Անանդն արդարացրեց սպասելիքները. նա եզրափակիչ մրցախաղում 3,5-0,5 հաշվով հաղթեց մրցակցին եւ նվաճեց չեմպիոնի կոչումը: Իհարկե, հաշիվն այսպիսին չէր լինի, եթե երկրորդ պարտիայում պարտվելուց հետո Շիրովն այդքան կտրուկ չխաղար հաջորդ հանդիպումներում: Զիջելով հաշվի մեջ՝ Ալեքսեյը երրորդ եւ չորրորդ պարտիաներում փորձեց զոհաբերությունների միջոցով մրցապայքարի ընթացքը փոխել իր օգտին: Բայց նա երկու դեպքում էլ անցավ վտանգավոր սահմանը եւ պարտություններ կրեց:

Վիշվանաթան Անանդ

Վիշվանաթան Անանդը հիանալի հանդես եկավ այս առաջնությունում: Պայքարն սկսելով երկրորդ փուլից՝ նա իրար ետեւից հաղթեց Վիորել Բոլոգանին (Մոլդովա), Ամրաս Լոուսյանին (Հայաստան), Բարթոլոմեյ Մաչեյային (Լեհաստան), Ալեքսանդր Խալիֆմանին (Ռուսաստան), Մայքլ Ադամսին (Անգլիա) եւ Ալեքսեյ Շիրովին (Իսպանիա): Ընդ որում, միայն աշխարհի անցյալ տարվա չեմպիոն Խալիֆմանի հետ մրցախաղում պահանջվեցին լրացուցիչ պարտիաներ. մնացած հինգում ամեն ինչ ավարտվեց «հիմնական ժամանակում»:

...Վիշվանաթան Անանդը շատ շուտ ստիպեց իր մասին խոսել: 15 տարեկանում նա արդեն իր երկրի հավաքականի կազմում մասնակցեց համաշխարհային օլիմպիադային: Երկու տարի անց նվաճեց աշխարհի մինչեւ 20 տարեկան շախմատիստների չեմպիոնի կոչումը: Շուտով նա սկսեց հանդես գալ ամենաբարձր կարգի մրցաշարերում եւ դարձավ աշխարհի ուժեղագույն գրոսմայստերներից մեկը: ՖԻԴԵ-ի «նոկաուտ» համակարգով անցկացված անդրանիկ առաջնությունում նա միայն եզրափակիչում զիջեց Անատոլի Կարպովին: Մեկ տարի առաջ Անանդը Շախմատի համաշխարհային խորհրդի վարկածով աշխարհի առաջնության մրցախաղում չեմպիոնի կոչումը պետք է վիճարկեր Գարրի Կասպարովի հետ, բայց ֆինանսական տարաձայնությունների պատճառով այդ մենամարտը չկայացավ: Իսկ երբ մի քանի ամիս առաջ հայտնի դարձավ, որ Կասպարովի նոր մրցակիցը Վլադիմիր Կրամնիկն է, որոշեց կրկին խաղալ ՖԻԴԵ-ի առաջնությունում: Այժմ նա 31 տարեկան է (ծննդյան օրը նշեց առաջնության ժամանակ, դեկտեմբերի 11-ին): Մադրասում ծնված Անանդն մի քանի տարի է, ինչ կնոջ հետ ապրում է Իսպանիայում:

ՆԱՐԴԻ

Անցկացվել է երեք փուլ

Հայաստանի նարդու ազգային ֆեդերացիայի ուսումնամարզական կենտրոնում անցկացվեցին «դավի» («կարճ») խաղաձեւի մրցումների շարքի երկրորդ եւ երրորդ փուլերը:

Երկրորդ փուլի հաղթող դարձավ Համբարձում Աթոյանը: Երկրորդ եւ երրորդ տեղերը գրավեցին համապատասխանաբար Սերգեյ Դոմոյանը եւ Լեւոն Պետրոսյանը: Երրորդ փուլի մրցանակային եռյակն այսպիսին է՝ Սամվել Գեւորգյան, Ավետիս Ռոստոմյան, Սերժիկ Արզումանյան:

Երեք փուլից հետո առջեւում է Լեւոն Քամալյանը, որը 12 միավոր է վաստակել: 11-ական միավոր ունեն միանգամից չորս մասնակիցներ՝ Մկրտիչ Հովհաննիսյանը, Սերժիկ Արզումանյանը, Համբարձում Աթոյանը եւ Սամվել Գեւորգյանը:

Հիշեցնենք, որ նախատեսվում է ընդհանուր առմամբ 10 մրցաշար անցկացնել: Բոլոր փուլերի գումարով ամենաշատ միավորներ հավաքած մասնակիցները կմրցեն եզրափակիչում:

«Բալթիկայի» գավաթը՝ Ռուսաստանի հավաքականին

Մոսկվայում անցկացվեց՝ տափօղակով հոկեյի եվրատուր 2000-2001-ի երրորդ փուլը՝ «Բալթիկայի» գավաթի խաղարկությունը:

Հիանալի հանդես եկավ Ռուսաստանի հավաքականը, որը շահեց բոլոր 3 հանդիպումները (մեկը՝ Չեխիայի թիմի հետ, լրացուցիչ պայքարում): Ռուսները նվաճեցին «Բալթիկա» գարեջրային ընկերության մրցանակը:

Ռուսները երրորդ փուլից հետո զգալիորեն բարելավեցին իրենց մրցաշարային գործերը:

«Բալթիկայի» գավաթ

	Խ	Մ
1. Ռուսաստան	3	8
2. Չեխիա	3	7
3. Ֆինլանդիա	3	3
4. Շվեդիա	3	0

Եվրահոկեյ-տուր

	Խ	Մ
1. Ֆինլանդիա	9	17
2. Ռուսաստան	9	16
3. Շվեդիա	9	11
4. Չեխիա	9	10

ՖՈՒՏԲՈԼ

Եվրո-2004-ը վաճառվել է 800 մլն շվեյցարական ֆրանկով

ՈՒԵՖԱ-ն եվրոպական հեռուստահաղորդումների միության հետ պայմանագիր է ստորագրել եվրոպայի 2004 թ. առաջնության եզրափակիչ փուլը հեռարձակելու մասին: Պորտուգալիայում կայանալիք մրցաշարի հեռարձակման իրավունքի վերաբերյալ պայմանագրի արժեքը 800 մլն շվեյցարական ֆրանկ է (կամ՝ 468 ԱՄՆ դոլար): Պայմանագիրը նախատեսում է առաջնության 31 խաղերի անմիջական ցուցադրում եվրոպական բոլոր երկրների համար:

Մարադոնան խղճում է Պելեին

Արգենտինացի հանրահայտ ֆուտբոլիստ Մարադոնան վերսկսել է հեռակա խոսքակռիվը մեկ այլ հանրահայտ ֆուտբոլիստի՝ Պելեի հետ: Նա ասել է, որ «անկեղծորեն խղճում է» բրազիլացուն, որը «բոլորովին չի կարողանում տանել պարտությունը»: Հիշեցնենք, որ վերջերս երկուսն էլ ՖԻՖԱ-ի կողմից ճանաչվել են հարյուրամյակի լավագույն ֆուտբոլիստներ: Ու եթե Պելեն համաձայն է, որ պատվավոր կոչումը շնորհվել է միանգամից երկու հոգու, ապա Մարադոնան կտրականապես դեմ է դրան:

Նախապես որոշված էր, որ 20-րդ դարի լավագույնին ինտերնետի միջոցով պետք է անվանեին մարզասերները, իսկ հենց որ հայտնի դարձավ, որ այդ հարցման ընթացքում մեծ առավելությամբ առջեւում է Մարադոնան, ՖԻՖԱ-ի ղեկավարները հապճեպ կերպով որոշեցին զուգահեռ քվեարկություն անցկացնել մասնագետների, լրագրողների մասնակցությամբ: Հենց այստեղ էլ հաղթեց լեգենդար բրազիլացին: Բայց, ինչպես հայտարարում է Մարադոնան, ինքը չի պատրաստվում որեւէ մեկի հետ կիսել իր հաղթանակը: Ի նշան անհամաձայնության, նա սկզբում նույնիսկ չի ցանկացել մեկնել Հռոմ, որտեղ հանձնվում էին մրցանակները, բայց հետո, հարգելով իրեն ձայն տված մարդկանց, որոշել է մասնակցել գալա-հանդիսությանը (այդուհանդերձ, արարողության կեսին նա լքեց դահլիճը):

Ինձագին վերջնագիր է ներկայացնում

Հայտնի է դարձել, որ «Միլանը», «Ռեալը» եւ «Բարսելոնը» Ֆիլիպո Ինձագիին գնելու համար պատրաստ են ցանկացած պահի բանակցել «Յուվենտուսի» ղեկավարության հետ: Բանն այն է, որ նշանավոր հարձակվողը թիմի մարզիչ Կառլո Անչելոտիին վերջնագիր է ներկայացրել՝ կամ իրեն հիմնական կազմ վերադարձնել, կամ

վաճառել: Վերը թվարկված ակումբներն այս ամառ ցանկանում էին իրենց կազմում տեսնել Ինձագիին, բայց «Յուվենտուսը» մերժել է նրանց: Անչելոտին բացատրում է, որ կես տարի առաջ «Մոնակոյից» գնված Դավիդ Տրեզեգեն հիանալի մարզավիճակում է, եւ թիմի գրոհը նրա վրա է հիմնվում: Այս կերպ լավ հնարավորություններ են բացվում նաեւ հարձակողական կիսապաշտպան Զինեդին Զիդանի համար: Այդ է պատճառը, որ Ինձագին պահեստայինների նստարանին է...

Շուտ վաճառվում է
Երկու սենյակի համար
նախատեսված
ստորգետնյա ավտոտնակ իր բոլոր
հարմարություններով:
Հասցեն՝ Եզնիկ Կողբացի 4,
բն. 49
Զանգահարել 53-31-28՝
ժամային կամ
55-66-91՝ Նարինեին

Նախորդ համարում տպագրված մրցանակային սկանվորդի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Ֆորոս: 2. Մելան: 3. Փաթիլ: 4. ԱՄՆ: 5. Քյաշկա: 6. Լավա: 8. Նոտա: 10. «Ակունք»: 12. Սակ: 14. Ածու: 16. Եղեւնի: 19. Քարթեր: 23. Էգ: 26. Իլիկ: 29. Վանա: 31. Կլոճ: 33. Իզա: 35. Անյուն: 36. Սիոն: 38. Զարին: 40. Ահ: 42. Ալո: 43. Իր: 45. Յա: 50. Լալա: 51. Ամուր: 53. Ամպ: 54. Լեռ: 55. Աղ: 56. Պոպ:

Հորիզոնական

7. Լեոնե: 9. Մայթ: 11. «Բոլեռ»: 13. Թանկա: 15. Եվրոպա: 17. Անիծ: 18. Ուշք: 20. Աղա: 21. Սանիկ: 22. Լուսնկա: 24. Քար: 25. Նիզ: 27. «Իլ»: 28. Իվ: 30. Սակր: 32. Նիկա: 34. Քաոս: 37. Գագա: 39. Ճճի: 41. Սարի: 44. Հույն: 46. Լիր: 47. Նա: 48. Կոն: 49. Տարի: 52. Ալա: 57. Չմեռ 58. Պոլ: 59. Պապլոր:

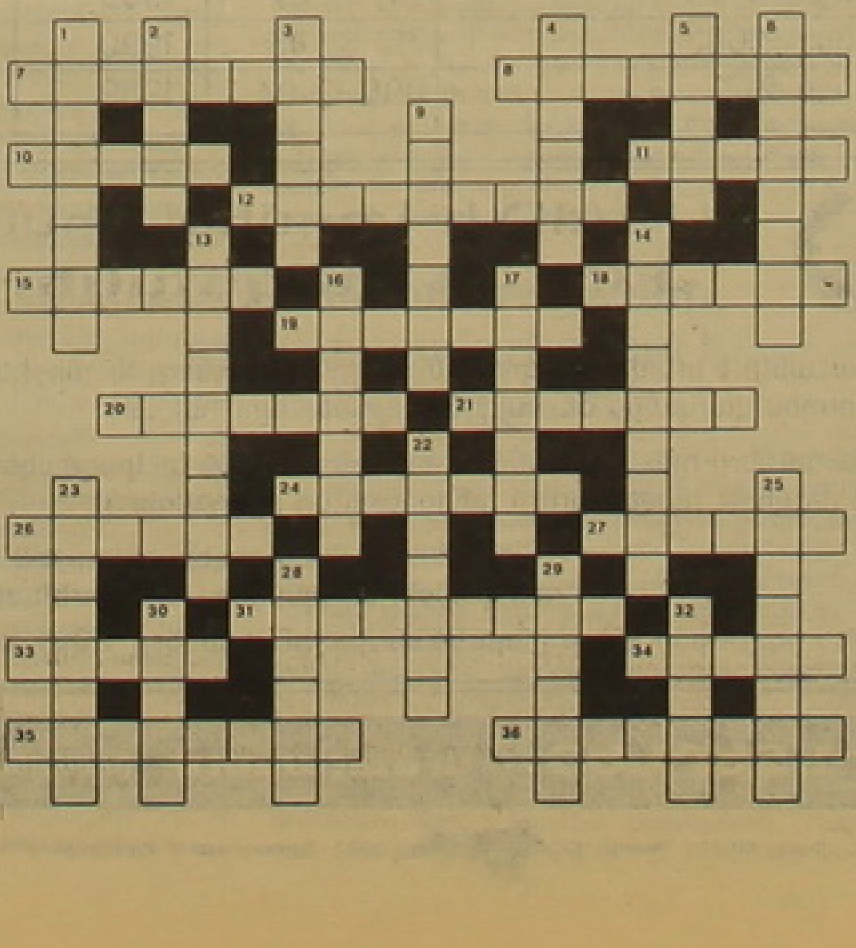

ԽԱՉԲԱՌ

Ուղղահայաց

1. «Միստերիա» մոնումենտալ երկիր հեղինակը՝ ռուս կոմպոզիտոր եւ դաշնակահար: 2. Ծառատեսակ: 3. Իտալացի դերասան ... Նաղջարի: 4. Տղամարդու ձայնի ամենաբարձր ռեգիստրը: 5. Հացատեսակ: 6. Սփյուռքահայ բանաստեղծ, խմբագիր, հասարակական գործիչ: 9. Սփյուռքահայ թեվառապաշտ նկարիչ: 13. «Կտոր մը երկինք» կինոնկարի երաժշտության հեղինակը: 14. Գերմանացի կոմպոզիտոր, դիրիժոր, երգեհոնահար: 16. Դեղնանարնջագույն պիգմենտ, սինթեզվում է բուսական օրգանիզմում: 17. Քաղաք Ռուսաստանի Ալթայի երկրամասում: 22. XIX դ. տարածված լեհական պարահանդեսային պար: 23. Վերդիի օպերաներից: 25. Ռուս զորավար, դիվանագետ, կոմս, գեներալ-ֆելդմարշալ: 28. Հավասարակշռությունը պահպանող ծառություն նավերի ու ինքնաթիռների մեջ: 29. Բիզեի հայտնի գործը: 30. Ստենդալի ստեղծագործությունը՝ «... մենաստանը»: 32. Միրգ:

Հորիզոնական

7. Նահանգ ԱՄՆ-ում: 8. Գլազունովի բալետը: 10. Ֆրանսիացի նկարիչ, նեոիմպրեսիոնիզմի հիմնադիրն ու պարագլուխը: 11. Քաղաք Շվեյցարիայում: 12. Ֆրանսիացի դերասան, նկարահանվել է հաստկատես կինոկատակերգություններում: 15. Վերածննդի դարաշրջանի իտալացի գեղանկարիչ, «Դանայա», հայտնի կտավի հեղինակը: 18. Հայ բանաստեղծ: 19. Հայ ազգագրագետ, հնագետ, բանահավաք: 20. Մոնոսախարիդների խմբի ածխաջուր: 21. Բռնությամբ մահմեդականացված զերի քրիստոնյաներից կազմված թուրքական զորքի զինվոր: 24. Ռուս էստրադային երգիչ, աստղ: 26. Անգույն, անհոտ գազ: 27. «Տարզան» կատակերգության հեղինակը: 31. Հայ պատմաբան, բանասեր: 33. Մոնղոլական ցեղերի մոտ թագավորի կամ միապետի անվանումը: 34. Էդգար Շահինի կտավներից: 35. Մարզ Ռուսաստանում: 36. XVII դ. Իտալիայում կազմավորված վոկալ կատարման ոճ:

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

ABA CEELI

AMERICAN BAR ASSOCIATION/CENTRAL AND EAST EUROPEAN LAW INITIATIVE

POSITION AVAILABLE

Position: **Staff Attorney**
Location: ABA/CEELI

Duties and Responsibilities: The Staff Attorney will be responsible for providing legal assistance and advice to ABA/CEELI's liaisons (lawyers). The duties will include:

- Providing advice on the Armenian legal system, laws and regulations, and court procedures
- Preparing legal memoranda covering relevant points of Armenian laws, procedures, and systems
- Preparing legal memoranda on international treaties, new or pending legislation, issues, and other events
- Attending meetings with ABA/CEELI liaisons
- Representing ABA/CEELI at various meetings
- Providing oral interpretation at meetings
- Preparing written translations on a variety of topics
- Assisting the ABA/CEELI staff with the maintenance of the office's legal library
- Drafting documents, letters, etc., as assigned by the ABA/CEELI liaisons
- Monitoring legislative and regulatory activity as it impacts rule of law, human rights, and the Armenian legal system
- Providing guidance on complying with Armenian laws
- Attending and reporting on trials and other legal proceedings
- Assisting with the organization of seminars on legal topics

Education and Experience Required

- Law School graduate
- At least three (3) years experience as a lawyer
- Familiarity with the Armenian judicial system
- Some Criminal Law experience preferred
- Fluent in Armenian and English, and competence in Russian, with the ability to do oral and written translation from Armenian to English and English to Armenian
- Experience working with computers, especially Microsoft Word and Excel
- Knowledge of, and ability to use, Irtek

Closing date for applications: Close of business on Friday, January 5, 2001
Please e-mail, fax, or hand-deliver to ABA/CEELI Office, 2 Proshian Street, Yerevan: Fax 347-1-151-319.
E-mail: sofia@abaceeli.am
NO TELEPHONE CALLS PLEASE!

Հայաստանում Քրիստոնեության պետական կրոն ընդունման 1700-ամյակի տոնակատարության պետական հանձնաժողովի հետ կնքված համաձայնագրի շրջանակներում «Եռոտուր» տուրիստական ֆիրման «Ինտերլինգվա» լեզվագիտական արտոնագրված համալսարանի հետ համատեղ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ ԵՆ

Ընդունելություն գիդ-թարգմանիչների բարձրագույն դասընթացներում:
Դասընթացները վճարովի են, 18 շաբաթ տեւողությամբ:

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

- Որեւէ օտար լեզվի լիարժեք տիրապետում
- Բարձրագույն կրթություն կամ բուհի բարձր կուրսի ուսանող

Ընդունելությունը հարցազրույցով է:
Դասընթացներն ավարտողներին կտրվի վկայական:
Դասընթացներն ավարտողներին կառաջարկվի աշխատանք 1700-ամյակի տոնակատարության ծրագրերում:
Փաստաթղթերն ընդունվում են մինչեւ 2001 թ. հունվարի 8-ը:
Պարապմունքների սկիզբը 2001 թ. հունվարի 9-ից:

Ցանկացողները դիմեն «Ինտերլինգվա» լեզվագիտական համալսարան՝ Երեւան, Թումանյան 42, հեռ.՝ 52-63-07, 58-60-72:

YEREVAN-PARIS-LYON
SABERATOURS-SEVAN
ՍԱԲԵՐԱՏՈՒՐ-ՍԵՎԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ-ՓԱՐԻԶ-ԼԻՈՆ

Ավիատոմսեր եւ տուրիզմ

«Սաբերատուր-Սեւան»
ճամփորդական գործակալությունն առաջարկում է.

- *Ավիատոմսեր Երեւանից ուղիղ չվերթերով*

ARMENIAN AIRLINES, swissair, KLM, BRITISH AIRWAYS, АЭРОФЛОТ

տրանզիտ խաղերով ցանկացած ուղղությամբ եւ ընկերությամբ: Փարիզի օդանավակայանում Ձեզ կդիմավորի մեր գրասենյակի ներկայացուցիչը եւ կհոգա Ձեր բոլոր հոգսերը

- *Գնացքի տոմսեր Եվրոպայում*
- *Հյուրանոցների ամրագրում Հայաստանում եւ արտասահմանում*
- *Բժշկական ապահովագրություն*

375010, ք. Երեւան, Վարդանանց 10
Հեռ. (3741) 52 54 48, 52 85 48, ֆախս (3741) 56 40 30
E-mail: sabera@arminco.com

Աճուրդը հայտարարում է

Հետեւյալ ոչ տիպային ճանաչված տրանսպորտային միջոցների վաճառք: Գնման դիմումները փակ ծրարներով ներկայացնել Աճուրդի ՀՀ ընդհանուր բաժին (տրանսպորտային միջոցների վաճառքի հանձնաժողովին) Սիարոնյան 2, 6-րդ հարկ, մինչեւ 2000 թ. փետրվարի 25-ը:

Նշված տրանսպորտային միջոցների տեխնիկական վիճակի մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել 63-11-62 հեռախոսահամարով՝ տրանսպորտի վարչության գլխավոր ճարտարագետ Ա. Գալստյանին:

Հ/հ Մակնիշը	Պետ. Համար	Տարեթիվ	Գտնվելու վայրը	Արժեքը/առանց ԱԱՀ/դրամ
1 Գազ 5204	278 UL 51	1979	Կապան	88.000
2 Գազ 52Ա	274 UL 51	1976	Կապան	55.000
3 Վազ 2103	211 LS 53	1978	Մեղրի	44.000
4 Բելառուս ՅուՄԶ		1975	Սիսիան	88.000
5 Բելառուս ՅուՄԶ 64L		1986	Սիսիան	66.000
6 Գազ 5201	338 UL 52	1982	Գորիս	110.000
7 Դնեպր-11 (մոտոցիկլ)	83-43 ԱՐՎ	1985	Եղեգնաձոր	10.000
8 Դնեպր-11 (մոտոցիկլ)	58-05 ԱՐԳ	1989	Եղեգնաձոր	10.000
9 Դնեպր-11 (մոտոցիկլ)	58-10 ԱՐԳ	1989	Եղեգնաձոր	8.000
10 Դնեպր-US-1036 (մոտոցիկլ)	82-63 ԱՐՎ	1984	Եղեգնաձոր	8.000
11 ԵրԱԶ 762 Վ	764 SU 45	1990	Գյումրի	33.000
12 ԵրԱԶ 762 Վ	759 SU 45	1988	Գյումրի	33.000
13 Գազ 6611	292 LU 14	1986	Արթիկ	192.500
14 Ուազ 3962-01	172 LS 59	1987	Տավուշ	82.500
15 Իժ-27151	569 LU 36	1989	Վանաձոր	44.000
16 Զազ 968Մ	412 LS 57	1992	Իջեւան	33.000
17 ԳԶԱԱ-3712 Գազ 53	529 US 31	1980	Գավառ	55.000
18 Վազ 2106	264 US 31	1974	Գավառ	110.000
19 Ուազ 31512	13-67 ԱԴԳ	1990	Վարդենիս	88.000
20 Ավտոկցորդ ԱՊՄ-3	ԱՕ 14-56	1959	Մարտունի	1.000
21 Դնեպր-11 (մոտոցիկլ)	45-87 ԱՐԳ	1987	Մասիս	8.000
22 Իժ-2715-014	475 UL 27	1986	Մասիս	82.500
23 Մոտո «Մուրավեյ» 2Մ	75-27 ԱՐԳ	1989	Մասիս	33.000
24 Իժ 2125	473 UL 27	1989	Մասիս	33.000
25 Գազ 5201	681 SL 67	1983	Երեւան	66.000
26 Վազ 1111-«Օկա»	547 SL 43	1994	Երեւան	55.000
27 ԵրԱԶ 762 Վ	683 SL 67	1990	Երեւան	33.000
28 Իժ 2715011	794 SL 62	1990	Երեւան	38.500
29 ԵրԱԶ 762 Վ	775 SL 62	1992	Երեւան	27.500
30 Դնեպր-11 (մոտոցիկլ)	71-16 ԱՐԳ	1989	Արտաշատ	8.000
31 Գազ 66 ԳԶԱԱ-731	491 UL 26	1986	Վեդի	110.000
32 Դեու-Տիկո	431 UL 12	1995	Էջմիածին	110.000
33 Դնեպր-11	97-07 ԱՐԳ	1994	Արմավիր	15.000
34 Գազ-5201 Մ-37121	157 US 29	1990	Բաղրամյան	55.000
35 Դեու-Տիկո	652 SL 42	1995	Հրազդան	126.500
36 Իժ-2715-011	513 SL 43	1988	Կոտայք	55.000
37 Ուազ 452	514 SL 43	1983	Կոտայք	137.500
38 Մոսկվիչ-2140	750 SL 67	1988	Ապարան	87.450
39 Ուազ-31512-01	775 SL 43	1987	Ապարան	159.000
40 Երազ-752 Վ	746 SL 67	1991	Թալին	132.500
41 Վազ-1111-ՕԿԱ	542 SL 43	1994	Բալահովիտ	87.450
42 Գազ-66	742 SL 67	1988	Հրազդան	265.000
43 Ուազ-3303-ՈՊԿ-23Մ	774 SL 43	1988	Սպիտակ	87.450
44 Ուազ-3303	741 SL 67	1989	Ստեփանավան	159.000
45 Վազ-21063	710 SL 43	1990	Սիսիան	159.000
46 Վազ-2121	ԱԴԶ 12-04	1989	Սիսիան	132.500

USAID-ի կողմից ֆինանսավորվող «FINCA» կազմակերպությունը

աշխատանքի է հրավիրում գործունյա երիտասարդների եւ աղջիկների՝ փոքր վարկավորման ծրագրում որպես վարկային ծառայողներ աշխատելու համար:

Թեկնածուները պետք է ունենան լավ հռետորական եւ կազմակերպչական ունակություններ: Անգլերեն լեզվի եւ համակարգչի իմացությունը պարտադիր չէ:

Ավելի մանրամասն տեղեկատվության համար
դիմել հետեւյալ հասցեով **Մ. Խորենացու 28:**
Դիմումների ընդունման վերջին ժամկետը **2001 թ. հունվարի 4-ն է:**

@rminco Internet Telecommunications — **Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: *Խանջյան 50: Հեռ. 575823:***

«Ջիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գր[illegible]ան թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 136[illegible]քը՝ 3000 Ստորագրված է տպ[illegible]ության 25. 12. 2000 Գինը՝ 100 դրամ